

Maďarská menšina v politickom živote na Slovensku (na príklade roku 2008) III. (slovensko - maďarské vzťahy)

Štefan Šutaj, Spoločenskovedný ústav SAV, Košice, sutaj@saske.sk
Zlatica Sáposová, Spoločenskovedný ústav SAV, Košice, saposova@saske.sk

ŠUTAJ, Štefan - SÁPOSOVÁ, Zlatica. The Hungarian Minority in the political life in Slovakia (as per example of 2008) III. (Slovak-Hungarian relationships). Individual and Society, 2009, Vol. 12, No. 4.

The third part of three part analysis of situation of the Hungarian minority in political life in Slovakia includes analysis of the Slovak-Hungarian relationships in the Slovak Republic in 2008, which deals with the problem of ethnical minorities, including the Hungarian minority in Slovakia.

Hungarian minority in Slovakia. National policy. Slovak-Hungarian relationships. Party of the Hungarian Coalition. Hedviga Malinová.

5. slovensko-maďarské vzťahy

Slovensko-maďarské politické vzťahy sa nezačali ochladzovať nástupom súčasnej slovenskej vlády, tie sú problematické už od vzniku samostatného slovenského štátu.

Slovenský premiér bol na oficiálnej návšteve Maďarska naposledy v roku 2002. Počas vládnutia Mikuláša Dzurindu však boli napätia objavujúce sa vo vzájomných vzťahoch tlmené vládnuou pozíciou SMK a záujmami oboch krajín v čase prípravy na vstup do EÚ.[1] Slovenský premiér pozval F. Gyurcsány na oficiálnu návštevu Slovenska ešte v októbri 2007 počas dvojstranného rokovania na okraj summitu EÚ v Lisabone.[2]

Príprava stretnutia premiérov SR a MR sa začala od začiatku roku 2008. Jeho prípravou boli poverení podpredseda vlády SR D. Čaplovič a vedúci úradu predsedu vlády Maďarska Péter Kiss. Stretli sa napr. 29. januára a 7. apríla 2008.

Maďarský a slovenský premiér sa naďalej stretávali iba v rámci plnenia „európskych“ povinností.

20. júna 2008 sa predsedovia vlád MR a Slovenska viackrát rozprávali v Bruseli počas vrcholnej schôdzky členských krajín EÚ. Stretnutia však nemožno považovať za oficiálne dvojstranné rokovania. 1. septembra 2008 sa stretli v Bruseli pred mimoriadnym summitom EÚ únie o kríze v Gruzínsku. Ani toto stretnutie nevyriešilo naštrbené vzťahy. „Postavenie akéhokolvek množstva mostov na Ipli nevylicí poranenú dušu,“ vyhlásil F. Gyurcsány. R. Fico zas trval na tom, že jeho vláda nezmenila nič na právach národnostných menšín a položil otázku. „Čo je nebezpečnejšie? Expresívny výraz, alebo polofašistická organizácia, ktorá nám pochoduje po Maďarsku.“ R. Fico maďarskému premiérovi zopakoval pozvanie na oficiálnu návštevu Slovenska, ktorú F. Gyurcsány dlhodobo odmietal. „Ako by ste išli na návštevu k susedom, keď jeden z členov tej susednej rodiny vykričal na celú ulicu, že vy a vaša rodina nemáte dobré mravy? Toto nie je dobré ani vtedy, ak to nehovorí hlava rodiny,“ narážal F. Gyurcsány na výroky predsedu SNS J. Slotu.[3]

V máji 2008 si na slovenské MZV predvolali maďarského veľvyslanca v Bratislave preto, že ministerka K.

Gönczová v parlamente prirovnala SNS k Maďarskej garde. Na ďalší deň predvolali slovenského veľvyslanca na maďarské ministerstvo zahraničia pre výroky J. Slotu.

Maďarská ministerka zahraničných vecí K. Gönczová si aj 2. októbra 2008 predvolala veľvyslanca SR v Budapešti J. Migaša, od ktorého žiadala vysvetlenie niektorých krokov slovenskej strany. Maďarská strana ich považuje za „neprijateľné a nepochopiteľné v hodnotovom vzťahu dvoch demokratických susedných krajín patriacich do EÚ a Severoatlantickej aliancie“. Ministerka zdôraznila, že slovenská strana porušila svoj sľub, podľa ktorého nezmení status quo menšín, konkrétne tým, že v učebniciach pre školy s vyučovacím jazykom maďarským budú uvedené aj maďarské názvy miest, obcí a zemepisných označení. K. Gönczová vytykala J. Migašovi aj to, že maďarské školy v SR sa takmer nedostali k podpore z európskych zdrojov. Ďalším problémom podľa ministerky bol útok na predsedu SMK P. Csákyho za jeho účasť na konzultatívnom Fóre poslancov Karpatskej kotliny (ďalej FPKK). Ministerka požiadala veľvyslanca, aby slovenská vláda zaujala stanovisko k pripomienkam podľa možnosti na budúci týždeň a podľa jej reakcie Maďarsko zväži ďalšie diplomatické kroky.

Predseda slovenskej vlády R. Fico označil výhrady maďarskej ministerky zahraničných vecí taktiež „za neprijateľné a nepochopiteľné v hodnotovom vzťahu dvoch demokratických susedných krajín patriacich do EÚ a Severoatlantickej aliancie“, a ako odpoveď opäť pozval maďarského premiéra na oficiálnu návštevu Slovenska. R. Fico zdôraznil, že slovenskej vláde záleží na dobrých vzťahoch s Maďarskom a neurobila nič, čo by maďarskú vládu oprávňovalo klásť ultimáta.[\[4\]](#)

MZV SR dôrazne odmietlo vyhlásenie maďarského MZV. Následne si generálny riaditeľ Sekcie európskych záležitostí MZV SR J. Nociar na pokyn ministra J. Kubiša predvolal veľvyslanca MR Antona Heizera.[\[5\]](#) J. Nociar v súvislosti s konštituovaním a aktivitami FPKK konštatoval, že tento orgán ako integrálna stála inštitúcia maďarského parlamentu vyvoláva na Slovensku závažné otázky. Ministerstvo je taktiež znepokojené programom a činnosťou Rady autonómie Karpatskej kotliny pod vedením L. Tökésa. J. Nociar dôrazne odmietol vyhlásenie maďarského MZV a za obzvlášť neprijateľný označil jeho ultimatívny tón a ničím nepodložené tvrdenia. Zároveň odmietol, že by na Slovensku dochádzalo k porušovaniu status quo národnostných menšín a pripomenul, že ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja pri hodnotení projektov na rekonštrukciu a modernizáciu základných škôl nepostupuje na etnickom princípe. Generálny riaditeľ ministerstva na záver vyjadril presvedčenie, že vzťahy medzi oboma krajinami sa budú rozvíjať v duchu spoločného členstva oboch krajín v EÚ a NATO a v súlade so Základnou zmluvou a premiérmi schváleným 14-bodovým programom „Spoločná minulosť, spoločná budúcnosť v zrkadle spoločných projektov“.[\[6\]](#)

Na slovenské vyhlásenie reagovala aj SMK. Maďarskú intervenciu do slovenských záležitostí zdôvodnila tým, že obe vlády na základe Základnej zmluvy oprávnené riešia problémy svojich menšín. „Takýto záujem nie je možné považovať ani za tzv. šírenie maďarstva, ani za zasahovanie do vnútorných záležitostí inej krajiny.“

Maďarská ministerka sa následne stretla s J. Kubišom 15. októbra v Bruseli.[\[7\]](#) Po týchto diplomatických aj „nediplomatických“ prestrelkách sa objavili na Slovensku protimaďarské nápisy (Čechynce a Veľký Cetín) a pred slovenským veľvyslanectvom v Budapešti na demonštrácii odzneli hanlivé výroky na adresu Slovákov a Slovenska. SMK opakovane zdôraznila, že problém nie je medzi Slovákami a Maďarmi a napätie generujú niektoré aktivity slovenskej vlády a polície.[\[8\]](#)

5.1 „futbalová kríza“

Na aktivity a neaktivitu slovenskej a maďarskej politiky zareagovali „najpružnejšie“ fankluby na futbalových štadiónoch. Už na futbalovom zápase Dunajská Streda - Trnava 25. júla 2008 časť divákov spievala maďarskú hymnu, kričali urážky na adresu slovenského národa, oslavovali „Veľké Maďarsko“ a mávali zástavami „Veľkého Uhorska“.[\[9\]](#) V októbri 2008 na rabína Barucha Myersa zaútočili poľskí futbaloví fanúšikovia v centre Bratislavy po stretnutí Slovenska s Poľskom.[\[10\]](#) Už tieto signály naznačovali, že na futbalových štadiónoch sa vytvárajú nebezpečné precedensy, ktoré reagujú aj na nepriaznivé signály z „veľkej“ politiky.

Na zápase 14. kola futbalovej Corgoň ligy DAC Dunajská Streda - Slovan Bratislava 1. novembra 2008 zasiahla zásahová jednotka proti „asi fanúšikom“ na tribúne DAC, ktorí väčšinou pochádzali z Maďarska. Priamo na štadióne boli aj D. Čaplovič a J. Berényi. Kým J. Berényi nevidel dôvod na zásah polície, podľa D. Čaploviča policajti konali podľa zákona a proti extrémizmu na štadiónoch platí nulová tolerancia.[\[11\]](#)

Následne sa na internete objavilo viacero maďarských videí, na ktorých sa páčila slovenská vlajka a ich

súčasťou bola aj simulácia zničenia Bratislavy atómovou bombou. Podobné prejavy pre televíziu Markíza odsúdila maďarská ministerka zahraničných vecí K. Gönczová. „Maďarská vláda veľmi jednoznačne odsúdila všetky podobné aktivity aj v minulosti. Musíme sa pokúsiť podobné incidenty eliminovať.“ [12] Predstavitelia SMK začali dostávať vulgárne sms-ky a odkazy posielajúce Maďarov do púšte Gobi a do Maďarska. J. Berényi zdôraznil, že najdôležitejšie je upokojiť situáciu a neprilievat olej do ohňa. [13] Znepokojenie nad tým, že „vzťahy medzi dvoma členskými štátmi EÚ by sa mohli zhoršiť pre extrémistov a spory o práva menšín“ vyjadrila aj Európska komisia.

V tejto situácii sa aktivizovali predovšetkým radikálne skupiny v Maďarsku. Pred slovenským veľvyslanectvom v Budapešti demonštrovali zástupcovia Hnutia za lepšie Maďarsko (Jobbik), Hnutia 64 žúp a polovojenskej Maďarskej gardy. Na jednej z demonštrácií pálili slovenskú vlajku, v dvoch obciach s početnou slovenskou menšinou zas začiernili slovenské názvy, čo vyvolalo kritiku slovenskej diplomacie.

Podľa výzvy organizátorov zverejnenej na internetovej stránke hnutia „slovenská okupačná moc a slovenskí šovinisti prekročili hranice. Je to otvorená výzva na boj, preto vyzývame každého Maďara na svete na povstanie. Na Felvidéku tiekla maďarská krv, preto sa pomstíme!“ [14]

Štátne reprezentácie Maďarska a Slovenska sa nedokázali zhodnúť na vyšetrení zásahu polície na futbalovom zápase. Vyhlásenie prezidenta SR I. Gašparoviča, ktorý 3. novembra 2008 vyzval k rozvahe, pokoju a upokojeniu situácie, zaniklo v bojových vyjadreniach ďalších predstaviteľov Slovenska a Maďarska. Aj B. Bugár vyjadril znepokojenie, že nikto z politikov po zápase medzi DAC Dunajská Streda a bratislavským Slovanom, nezaujal štátnický postoj, ktorým by sa snažil napätú situáciu upokojiť. [15]

Premiér R. Fico verejne deklaroval, že o probléme bude rokovať s maďarským premiérom na rokovaní predsedov vlád V4 v o Varšave 5. novembra. „Nenechajme sa vyprovokovať, to je výzva pre všetkých občanov SR,“ vyzýval premiér. [16] Ale k upokojeniu situácie, ani k ústretovým krokom z oboch strán nedošlo.

Napätie eskalovalo potom, čo 8. novembra 2008 asi 40 občanov MR, z ktorých 28 bolo oblečených uniformách Národnej stráže, nadväzujúcich na szilasiovské uniformy z druhej svetovej vojny, organizovanej polovojenskej skupiny s veliteľom, zástupcom veliteľa, s vojenskou disciplínou a právnikom, prešlo cez hraničný prechod obce Pribeník v okrese Trebišov na územie SR. Osoby oblečené v uniforme Národnej stráže polícia zadržala. [17]

J. Kubiš o incidente informoval maďarskú ministerku zahraničných vecí K. Gönczovú. Premiér R. Fico zase vyzval F. Gyurcsány, aby navštívil SR. Na slovenskej strane sa okrem kritiky maďarskej legislatívy, ktorá sa pre svoju liberálnosť nedokáže vysporiadať s extrémistickými organizáciami pripomenulo, že Maďarsko sa v mierovej zmluve z roku 1947 zaviazalo zakázať na svojom území všetky polovojenské revizionistické organizácie a ani do budúcnosti nedopustiť, aby na jeho území takéto organizácie vznikali. [18]

Podpredseda maďarskej strany Jobbik Csanád Szegedi oznámil, že 10. novembra členovia tejto strany a Maďarskej gardy zablokujú na protest proti prejavom namiereným voči Maďarom žijúcim na Slovensku jeden jazdný pruh pred 20 hraničnými priechodmi z Maďarska do SR.

Možnosti na diplomatické riešenie slovensko-maďarských problémov neboli využité. J. Kubiš sa stretol s maďarskou ministerkou v Bruseli na zasadnutí Rady EÚ pre všeobecné záležitosti a vonkajšie vzťahy a dôrazne odmietol demonštrácie pred slovenskou ambasádou v Budapešti, ako aj čiastočnú blokádu hraníc. K. Gönczová v reakcii na jeho protesty proti výrokom pred ambasádou poukázala na podobné neprijateľné vyjadrenia šéfa slovenských národniarov J. Slotu, ktoré maďarská strana považuje za „výsostne urážlivé“. Pripomenula, že Budapešť očakáva viac informácií týkajúcich sa zásahu slovenskej polície počas futbalového zásahu v Dunajskej Strede. [19]

Až 15. novembra 2008 (15 dní po začiatku „futbalovej krízy“) sa stretli R. Fico a F. Gyurcsány. Stalo sa tak po tvrdom zásahu polície proti maďarským fanúšikom v Dunajskej Strede, demonštráciách extrémistov pri slovenskom veľvyslanectve v Budapešti, pálení slovenskej zástavy, čiastočnej blokády hraníc stranou Jobbik a Maďarskou gardou a na naliehanie európskych socialistov a po schôdzke predstaviteľov slovenských Maďarov na úrade predsedu vlády v Budapešti a spontánnych občianskych aktivitách proti extrémizmu a za tolerantné spolunažívanie Slovákov a Maďarov. To všetko sa muselo stať, aby maďarský premiér F. Gyurcsány zavolať R. Ficovi a dohodol si s ním schôdzku. Už po jej ohlásení sa začali spory, či schôdzka sa uskutočnila vďaka návšteve P. Csákyho, Gyulu Bárdoša a L. Szigetiho, činnosti slovenskej a maďarskej diplomacie alebo aktivitám eurosocialistu H. Swobodu. [20]

Rokovanie premiérov sa uskutočnilo v Komárne. V štvorbodovom vyhlásení deklarovali spoločný boj proti radikálom a násiliu, sľubovali spoluprácu pri vyšetrovaní takýchto činov a potvrdili záujem na dobrom spolunažívaní oboch národov a zaviazali sa ku kooperácii vo veciach národnostných menšín.

Napriek vyhláseniu stanoviská politikov naznačovali, že chybu hľadajú predovšetkým na druhej strane. Podľa R. Fica je pre Slovensko neakceptovateľný export nacionalizmu i fašizmu z Maďarska na územie Slovenska. Rovnako je neakceptovateľné, aby boli napríklad Maďarské gardy napojené na opozičné politické strany v Maďarsku. Opakoval, že súčasná vláda ani parlament neprijali žiadne opatrenia, ktoré by zhoršili postavenie národnostných menšín na Slovensku. Premiér F. Gyurcsány tvrdil, že „Európu v 21. storočí neohrozuje fašizmus, pretože nemá vytvorený priestor na svoj rozvoj. Čo ohrozuje Európu, je nacionalizmus či skrytý šovinizmus.“ Uviedol, že rovnako radikálne, ako Slovensko postupuje proti extrémistom, by malo postupovať voči svojmu koaličnému partnerovi. „Nie je jedno, či sú nacionalisti na uliciach alebo vo vláde. Ich prejavy na uliciach sú bežný jav všade vo svete, no ich účasť vo vláde až taká bežná nie je,“ a povedal, že „slovenská vláda nielen flirtuje s nacionalizmom, ona sa s ním rovno zasnúbila.“

R. Fico zdôraznil, že sa dištancoval od všetkých takýchto výrokov J. Slotu a pripomenul, že SNS nie je na rozdiel od Fideszu v spojení so žiadnymi extrémistickými organizáciami, neorganizuje výlety v nacistických uniformách. Iba tvrdšie presadzuje národnostné záujmy. R. Fico označil za neprijateľné súčasné fungovanie FPKK pri maďarskom parlamente, na ktorom sa zúčastňujú poslanci strán zastupujúcich maďarské menšiny z okolitých krajín vrátane opozičnej SMK. Prislúbil, že k „spokojnosti všetkých“ vyriešia problém učebníc pre národnostné školy, z ktorých vypadli zemepisné pomenovania v maďarčine.

Rozdielny názor mali premiéri na zásah polície na futbalovom zápase v Dunajskej Strede.

F. Gyurcsány predložil šesť bodový návrh opatrení, ktoré by malo urobiť Slovensko. Medzi nimi, aby sa Slováci v MR a Maďari na Slovensku mohli učiť z kníh, vydaných v druhom štáte, aby SR zväzila vytvorenie národného a národnostného kódexu správania a spoločného „súdu čestnosti“, ktorý sa vyjadroval k porušeniu kódexu, vytvorenie úradu ombudsmana pre menšiny a zrušenie zákazu používania cudzích vlajok a štátnych symbolov na štadiónoch. Gyurcsány zasa iniciuje sprísnenie legislatívy proti extrémistom v MR.[\[21\]](#)

Podpredseda vlády D. Čaplovič všetky požiadavky maďarskej strany odmietol alebo ich označil za už realizované.[\[22\]](#) Požiadavky maďarského premiéra sa stali aj predmetom rokovania vlády. Vláda konštatovala, že nie je dôvod robiť úpravy, pretože právna úprava ochrany práv príslušníkov národnostných menšín je na európskej úrovni. Slovenská vláda zamietla aj Gyurcsányov návrh na prijatie kódexu národnostného správania, pričom jeho prípadné porušenia by posudzoval špeciálne vytvorený „súd cti“. „Vôbec sa nedomnievame, že by vytváranie nových štruktúr s nejasnými kompetenciami, ktoré by spochybňovali existujúce mechanizmy, k niečomu viedlo,“ povedal premiér. Vláda nesúhlasila ani so zrušením zákona, ktorý obmedzuje používanie vlajok a symbolov iného štátu na športových podujatiach.[\[23\]](#)

Minister J. Kubiš označil šesťbodový návrh maďarského premiéra ako prekvapenie, pretože bol predložený bez diplomatickej prípravy a takéto požiadavky týkajúce sa vnútropolitických pomerov doteraz nenavrhl ani Maďari žijúci na Slovensku, ale ani predstavitelia SMK.[\[24\]](#)

Slovenské opozičné strany sa tiež postavili negatívne k návrhom F. Gyurcsány. Spôsob akým ich odmietol R. Fico však považovali za „príliš nediplomatický“.[\[25\]](#)

Obe strany sa snažili doma presadiť kroky, ktoré by ukázali dobrú vôľu riešiť slovensko-maďarské problémy. Na maďarskej strane 16. decembra 2008 budapešťiansky súd rozhodol zrušení Maďarskej gardy. Na tlačovej besede v Bratislave to ocenil predseda vlády SR R. Fico.[\[26\]](#) Slovenská strana zase prijala novelizáciu Trestného zákona na základe ktorej bolo možné ráznejšie postihovanie extrémizmu a zakázala občianske združenie Slovenská pospolitosť.

V zložitej situácii najvýznamnejší politickí predstavitelia nedokázali zaujať rózne a jednoznačné stanoviská vedúce k zmierneniu napätia a namiesto toho sa usilovali vytĺcť politický kapitál z futbalovej krízy. Napätú situáciu vyostřil ešte viac [M. Duray](#) požiadavkou, aby Maďarov na juhu Slovenska zobrala pod ochranu EÚ. SMK nereagovala na jeho vyjadrenia, ani keď poslanec NR SR za SMK [Zsolt Simon](#) na zasadnutí predsedníctva strany predložil návrh, aby sa Durayovými výrokmí zaoberali na vyššom fóre.[\[27\]](#)

Pokusy o normalizáciu slovensko-maďarských vzťahov začali v polovici decembra 2008. [J. Kubiš](#) sa zišiel s K. Gönczovou 15. decembra 2008 v Budapešti. Dohodli sa, že Slovensko a Maďarsko vytvoria systém včasného varovania na riešenie nielen menšinových problémov, a to skôr ako prerastú do medzištátnych konfliktov. Na ministerstvách zahraničných vecí a úradoch vlády zriadia priamy kontakt medzi šéfmi odborov, ktorí začnú akýkoľvek problém okamžite riešiť. Obe strany začnú pripravovať ďalšie rokovanie predsedov vlád. Stretnúť by sa mali v prvej polovici roka 2009 v Maďarsku.

Vzťahy medzi Slovenskom a Maďarskom má zlepšiť aj oživenie práce zmiešaných komisií, ktoré vznikli na základe zmluvy o priateľstve a spolupráci. Ministri podpísali memorandum o vytvorení ceny za prínos k slovensko-maďarským vzťahom. Každý rok ocenia po jednom zástupcovi SR a MR plakietou a dvoma tisícmi eur.[28]

Kým si maďarská a slovenská strana vysvetľovali, kto vyslal lepšie signály, kto viac odsúdil extrémizmus a prečo druhá strana to neurobila tak rázne, ktorá strana zavinila zhoršenie vzťahov, či to boli Slotove výroky a Mikolajova učebnicová kontrarevolúcia a Kaliňákovi aktívni a usilovní policajti, alebo Sziliovej Fórum, maďarskí fanúšikovia, Národné gardy a Národná stráž, či platí Parížska mierová zmluva z roku 1947 alebo nie, kým si politickí predstavitelia uvedomili, že mimoparlamentné strany a futbalové fankluby a extrémistické skupiny začali určovať dimenzie slovensko-maďarských vzťahov, rázna odpoveď prišla zo strany občianskych skupín a ľudí, ktorým záleží na dobrých slovensko-maďarských vzťahoch.

Vzbúrili sa proti diktátu agresívnej „fanúšikovskej“ a „politckej“ menšiny a vyslovili sa rázne proti tomu, aby „fanúšikovia“ zo štadiónov, gardy, nacionalisti, politickí rojkovia s krčmovým slovníkom diktovali a určovali charakter vzájomných vzťahov a balkanizovali slovensko-maďarské vzťahy. Ukázala sa sila občianskej spoločnosti a jej význam.

Po jasnom vyjadrení samosprávy v Kráľovskom Chlmcí, niekoľko desiatok starostov, primátorov a verejných činiteľov Gemera slovenskej aj maďarskej národnosti podpísalo výzvu predstaviteľom vlád, parlamentov aj politických strán na Slovensku a v Maďarsku. Mala by odsúdiť intoleranciu, nacionalizmus a extrémizmus a vyzvať na dialóg. V otvorenom liste, ktorý adresovali politikom, predsedníčka Zväzu Slovákov v Maďarsku Ruženka Egyedová-Baráneková a vedúci Koalície Zväz-Piliš-Novohrad vyzvali politikov, aby zastavili provokácie, štvanie a rozdúchavanie nenávisť. [29] 76 slovenských intelektuálov protestovalo proti zavedeniu tzv. hybridných učebníc. Čiže Slováci kritizovali slovenskú vládu. Predtým zas 90 maďarských intelektuálov žijúcich na Slovensku tvrdo kritizovalo stratégiu SMK. Teda Maďari kritizovali Maďarov! [30] Na internetovom portáli Facebook vznikla skupina za dobré vzťahy medzi Maďarmi a Slovákami. Počet jej členov stúpa každú minútu, pred včerajšou uzávierkou tohto vydania to už bolo viac než 3700 ľudí. 28 signatárov, maďarských intelektuálov zo Slovenska, medzi nimi spisovateľ Lajos Grendel, politológ László Öllös, bývalý veľvyslanec a politológ Kálmán Petőcz, či vydavateľ László Szigeti vyzvali slovenských politikov, aby prestali neustále spochybňovať lojalitu Maďarov žijúcich na Slovensku, boli lojálni voči nim - občanom tohto štátu, a zdržali sa protimaďarských výrokov. [31]

17. novembra 2008 sa v Budapešti zúčastnili na expertnom okrúhlym stole a následnej verejnej panelovej diskusii, venovanej riešeniu konfliktných situácií a hľadaniu východísk v slovensko-maďarských vzťahoch, predstavitelia vedeckej obce, ktorí sa venujú slovensko-maďarským vzťahom. [32] Vyzvali politikov aby udržiavali dialóg, aby neznižovali štandard v postavení národnostných menšín a založili neformálnu slovensko-maďarskú konzultatívnu občiansku iniciatívu, otvorenú pre každého, komu záleží na dialógu a spolupráci dvoch krajín. „Budeme pokračovať v našich úsiliach, zameraných na znižovanie napätia, odstránenie balvanov nedôvery a nevráživosti a posilňovania spoločného povedomia príslušnosti k modernej Európe, založenej na univerzálnych princípoch slobody a demokracie, bohatej svojou etnickou a kultúrnou rozmanitosťou,“ písalo sa vo vyhlásení. [33]

9. decembra 2008 bola vydaná výzva - Žijeme v spoločnej vlasti, v ktorej signatári upozornili na „rastúcu hrubosť a vulgárnosť verejného jazyka politikov, ktorí sa pritom hrajú na inšpektorov nášho jazyka. Národný, etnický, rasový a religiózny extrémizmus pokladáme za rozbušku násilia a teroru.... Žijeme tu spolu a odmietame, aby nás niekto rozdeľoval a triedil podľa jazyka, národnosti, etnickej a rasovej príslušnosti a názoru. To sú naše ľudské a občianske práva, a my na nich trváme,“ uvádzalo sa vo výzve do ktorej sa zapojili ľudia bez ohľadu na národnosť vek, pohlavie a vzdelanie. [34]

Aj predseda Konferencie biskupov Slovenska František Tondra vyzval všetkých ľudí dobrej vôle, aby každý svojím dielom prispel k vzájomnému porozumeniu medzi národmi Slovenskej a Maďarskej republiky a aby sa dištancovali od akýchkoľvek prejavov extrémizmu. [35]

Výzvu na dialóg vydali aj Gábor Fodor zo Zväzu slobodných demokratov, ktorý na hraničnom moste spolu

s poslankyňou za SDKÚ-DS a prezidentskou kandidátkou Ivetou Radičovou prečítal spoločné vyhlásenie za slovensko-maďarské zmierenie. Vo Výzve na dialóg odmietli násilie a silnejúcu neznášanlivosť medzi Slovákami a Maďarmi. V Komárne sa k nim pripojili aj ďalší poslanci oboch parlamentov, člen maďarských vládnych socialistov a starosta Komára János Zatykó, poslanec za SMK Béla Bugár a starosta Komárna Tibor Bastrnák.[36]

6 Strana maďarskej koalície

Jedinou politickou stranou národnostných menšín je SMK. Po zásadných zmenách vo vedení SMK v roku 2008 nedošlo k ďalším zmenám. Vo vnútri SMK si nové vedenie v čele s P. Csákyom upevnilo svoju pozíciu. Možno povedať, že hranice medzi bývalými maďarskými stranami (Spolužitie, MKDH, Maďarskej občianskej strany), ktoré sa spojili v roku 1998 do SMK,[37] sa postupne stierali. Išlo najmä o rozdiely medzi konzervatívnym, etnicky zameraným a kresťansko-demokratickým krídlom strany. Pozície prívržencov Maďarskej nezávislej iniciatívy a neskôr Maďarskej občianskej strany sa výrazne oslabili.[38] Sociálnodemokratický smer, napriek tradične dostatočnému voličskému zázemiu, sa v strane neprejavil. Postupne v strane získala rozhodujúcu úlohu národne orientovaná skupina, ktorú reprezentuje predovšetkým M. Duray, orientovaná na pravicovú maďarskú stranu FIDESZ, čo sa prejavuje v postupe strany v domácej a zahraničnej politike. Základom jej politiky sú etnicky zamerané témy.

Podobne ako v roku 2007 SMK nastoľovala nové témy (staronové), ktoré neboli prediskutované vo vnútri strany ani opozičnými stranami, bývalými koalíčnymi spojencami. Vzťahy významných opozičných strán a SMK sa ďalej komplikovali a ocitli sa na mínusovom bode.

Predstavitelia Smeru-SD predkladané stupňujúce sa požiadavky SMK považovali za dôsledok toho, že sa nedostali do vlády. Boris Zala pripomenul, že P. Csáky hrá nebezpečnú hru. Poukázal na to, že sa SMK dostala do izolácie a musí rozmýšľať, ako bude ďalej viesť svoju politiku. Strany vládnej koalície SMK dôsledne považovali za opozičný politický subjekt, odmietali ju vnímať aj ako reprezentantku národnostnej menšiny. Prestali s touto stranou rokovať, ale nevytvorili iný dostatočný mechanizmus na rokovanie s reprezentáciou maďarskej národnostnej menšiny. Členstvo v poradnom orgáne vlády, v Rade vlády SR pre národnostné menšiny a etnické skupiny, resp. v Rade pre národnostné školstvo nemôžeme považovať za dostatočnú náhradu absencie možnosti priamo vstupovať do spravovania a riadenia národnostnej politiky na Slovensku. Absencia koncentrovanej programovej vládnej línie v národnostnej otázke sa potom prejavila aj v zhoršovaní vnútroštátnych slovensko-maďarských vzťahoch aj medzištátnych slovensko-maďarských vzťahoch.

Výroky predstaviteľov SMK, najmä P. Csákyho a M. Duraya sa stali tiež zdrojom napätia v slovenskej politike v roku 2008 a nachádzali adekvátne nacionalisticky a protimaďarsky orientované odpovede zo strany predstaviteľov SNS, ktorá neraz bola iniciujúcim prvkom ďalších konfliktov.

Zmenil sa aj slovník predstaviteľov SMK, v ktorom sa čoraz častejšie objavovali expresívne a neraz aj urážajúce výrazy na adresu slovenských politikov (R. Fica, I. Gašparoviča, M. Urbányiho a najmä predsedu SNS J. Slotu). Naďalej pokračovalo označovanie etnického územia sochami, tabuľami a „boj“ medzi slovenskou a maďarskou národnou symbolikou, využívanie prvkov „zdravého historizmu“ na vládnej strane a „etnického historizmu“ na strane SMK. Politike vládneho národného populizmu začal významným spôsobom konkurovať etnický populizmus SMK. Z hľadiska slovenskej politiky, a to vládnej aj opozičnej, sa SMK dostala v roku 2008 do problémovej pozície. Expredseda SMK B. Bugár, ktorý sa stal jedným z kritikov nového vedenia SMK tvrdil, že v medializovaných prípadoch nejde o politiku celej strany, ale iba o výkyvy jej predsedu a nesúhlasil s tým, že ide o radikalizáciu celej strany. Aj napriek tomu, že politiku vládnucej koalície voči maďarskej menšine na Slovensku hodnotíme kriticky, je nevyhnutné povedať, že aj politika súčasného vedenia SMK obsahuje konfrontačné prvky. Dramaticky hodnotí postavenie maďarskej menšiny na Slovensku a namiesto konštruktívnej kritiky a snahy o dialóg vytvára stav ohrozenia maďarskej národnostnej menšiny. Zároveň bez náležitej prípravy predkladá témy, pre ktoré nemá pripravené koncepčné riešenia a podporu maďarskej a slovenskej verejnosti a akéhokolvek politického subjektu, v spolupráci s ktorým by mohli očakávať pozitívne riešenia. Významnú úlohu v argumentácii, spôsobe predkladania tém sú jasne čitateľné znaky etnického populizmu. Je potrebné povedať, že dôležitú úlohu v tomto postoji zohráva skutočnosť, že SMK v situácii, keď nie je viazaná záväzkami, ktoré ju spútalali v predchádzajúcich rokoch a „vyčlenená“ z opozičnej spolupráce, predkladá témy, ktoré predtým odsúvala práve z dôvodov udržania stability slovenskej vládnej politiky.

Podľa B. Bugára strana neprijala žiadne rozhodnutia ani program, ktorým by provokovala. „Vedenie však vytvára dojem a obraz, že SMK sa radikalizuje. To je chyba predsedu SMK. Nemôže rozprávať o

autonómii či prehodnotení Benešových dekrétov bez toho, aby sa o tom rokovalo v strane.“ Zároveň však poukázal na to, že vládna strana Smer-SD odmieta rokovať s SMK, a teda znemožňuje riešiť niektoré problémy.[39]

Stále znovuotváranou témou bola myšlienka maďarského biskupa. Téma sa stala aktuálnou najmä v súvislosti s tým, že vo februári 2008 pápež zriadil na Slovensku dve nové diecézy. Vznikom samostatnej arcidiecézy v Bratislave sa zároveň južné časti Slovenska, kde žije prevažná časť zhruba polmilionovej maďarskej menšiny, rozdelili do viacerých biskupstiev. Na podnet veriacich maďarskej národnosti a ich duchovných iniciovali tri organizácie Občianske združenie Pázmaneum Dunajská Streda, Združenie Mécs László Bratislava a Nadácia Dobrý Pastier Komárno otvorený list Konferencii biskupov Slovenska (KBS), v ktorom charakterizujú svoje požiadavky.[40] Hovorca KBS Jozef Kováčik zdôraznil, že ak to bude potrebné, otázky maďarských veriacich sa budú riešiť prostredníctvom pomocného biskupa či vikára, alebo inou formou pastoračnej starostlivosti. „Je to v kompetencii diecéz a diecéznych biskupov“, dodal hovorca KBS.

V súčasnosti sú podľa cirkevných predstaviteľov na Slovensku traja biskupi, ktorí plynule hovoria po maďarsky, a to arcibiskup [Ján Sokol](#) a biskupi Ján Orosch a Vladimír Filo a na východnom Slovensku je vikár pre maďarských veriacich. Okrem toho aj košický arcibiskup Alojz Tkáč je schopný slúžiť svätú omšu v maďarčine. Počet bohoslužieb odslúžených ročne v maďarskom jazyku, zodpovedá podielu obyvateľov maďarskej národnosti v Slovenskej republike.[41]

SMK podporila petičnú akciu podporujúcu otvorený list veriacich maďarskej národnosti a ich duchovných otcov Konferencii biskupov Slovenska, čo prezident [I. Gašparovič](#) označil ako požiadavku politickú. SMK, ktorá akciu podporila vyhlásila, že je prekvapená spolitizovaním otázok maďarského biskupa.[42]

Argumentácia P. Csákyho, že ak majú gréckokatolíci dvoch biskupov a pravoslávni dvoch biskupov, tak nerozumie „prečo práve Maďari na Slovensku a maďarskí katolíci, ktorých je približne 400 000 by to nemohli mať,“[43] je zjavne nepochopením princípov na ktorých fungujú jednotlivé cirkvi. Menovanie biskupov je plne v kompetencii Vatikánu a katolícka cirkev nie je postavená na národnostiach a že v katolíckej cirkvi, ktorá je postavená skôr na „večných hodnotách“ ako na okamžitých reakciách na vývoj politických pomerov,[44] napr. nitriansky biskup Viliam Judák vymenoval za biskupského vikára pre katolíckych veriacich maďarskej národnosti Nitrianskej diecézy Jána Pristača.[45]

SMK si aj v opozícii na domácej pôde jednoznačne zachovala proeurópsku politiku.[46] Republiková rada SMK určila ako líderku SMK do volieb do EP Editu Bauerovú. Z druhého miesta kandiduje bývalý veľvyslanec SR vo Švédsku Alajos Mészáros, z tretieho asistent poslanca v EP Attila Lancz, nasleduje Sándor Albert a Szabolcs Hodosy.[47]

Najvýraznejšie sa proeurópske zameranie SMK prejavilo v sporoch o prijatie Lisabonskej zmluvy, ktorú podporila aj napriek tomu, že ostatné opozičné strany podmieňovali jej prijatie zmenami v tlačovom zákone. Vzhľadom k tomu, že SMK využila priestor pri presadzovaní Lisabonskej zmluvy aj k rokovaniam o zákone o výchove a vzdelávaní (školský zákon),[48] bola ostatnými opozičnými parlamentnými stranami obviňovaná zo zrady. Prejavilo sa to vo vzťahoch opozičných parlamentných strán.

„S takýmto nedôveryhodným partnerom, ktorý sklamal v takej vážnej veci, sa nedá seriózne spolupracovať“, povedal predseda KDĽ P. Hrušovský o vzťahoch medzi KDĽ a SMK v diskusnej relácii Televízie Markíza Na telo. To, že SMK bude hlasovať za Lisabonskú zmluvu sa poslanci za KDĽ dozvedeli až na hlasovaní.[49]

Práve hlasovanie SMK o Lisabonskej zmluve ešte viac narušilo už v roku 2007 oslabené vzťahy opozičných strán. SDKÚ-DS a KDĽ prestali SMK pozývať na spoločné rokovania. SDKÚ-DS a KDĽ odmietali hlasovať za zmluvu, pokiaľ koalíčné strany neurobia ústupky v novom tlačovom zákone. Predstavitelia SDKÚ-DS i KDĽ povedali, že opozíciu tvoria len dve strany. Lídri troch opozičných strán sa naposledy stretli 1. apríla na pôde SMK.[50]

Obviňovali SMK, že kolaboruje s vládnu koalíciou. Ako dôvod uvádzali predovšetkým rokovania o školskom zákone ale aj postup Úradu pre verejné obstarávanie (ÚVO), ktorý vedie nominant SMK B. Angyal. P. Csáky pripomenul, že B. Angyal bol zvolený do funkcie ešte za druhej vlády M. Dzurindu a podľa zákona má byť v tejto funkcii päť rokov. „Nikdy na žiadnom zasadnutí straníckeho orgánu SMK sme nerokovali o rozhodnutiach ÚVO. Odmietam akékoľvek politické ovplyvňovanie.“[51]

Obe strany sa stretli v septembri 2008 opäť bez predsedu SMK P. Csákyho, ktorému navyše ostro vytkli jeho údajné výroky o autonómii.

Aj opozičná rada 20. októbra bola nekompletná, bez SMK. Predsedovia opozičných strán sa v polovici septembra prvýkrát od apríla stretli za rokovacím stolom. Spojil ich pragmatický záujem, dohoda o obsadení postov v dozorných radách Slovenského pozemkového fondu a Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou (ÚDZS) opozíciou. M. Dzurinda chcel, aby SMK a KDH obsadili dva posty v dozornej rade fondu, ktorú má parlament voliť na októbrovej schôdzi. SDKÚ-DS by dostala jednu stoličku v Dozornej rade ÚDZS. Na stretnutí sa však nedokázali jednoznačne dohodnúť.[52]

Ani „futbalová kríza“ nezmenila nič na tom, že sa opozičné strany 24. novembra radili o postupe na schôdzi NR SR bez SMK. „Čo sa týka vecných riešení na parlamentnej pôde, tam sa spolu stretávame,“ povedal podpredseda KDH [Martin Fronc](#). [53] Po tomto stretnutí opozičné strany SDKÚ a KDH oznámili, že budú v parlamente na úrovni poslaneckých klubov spolupracovať aj s SMK. [54]

Vnútrotným problémom SMK zostalo napätie vo vzťahoch medzi predstaviteľmi bývalého vedenia SMK (najmä B. Bugár, Zs. Simon) a súčasným vedením reprezentovaným predovšetkým P. Csáky a M. Durayom. Najmä slovenské politické strany oceňovali diplomatickú a umiernenú politiku B. Bugára, ktorý po neúspechu vo voľbách za predsedu strany sa organizovane začal vytrácať z oficiálnej politiky SMK. Aj pre médiá odmietol svoj návrat do vysokej straníckej politiky, ale jednoznačne odporučil výmenu predsedu. [55]

Šéf bratislavskej krajskej rady Vencel Mede podal podnet na okresnú etickú komisiu SMK kvôli nominantovi SMK do Slovenského pozemkového fondu (SPF), ktorého P. Csáky navrhol v parlamente skôr, ako ho schválili stranícke štruktúry. Týmto spôsobom porušil uznesenie strany, prijaté ešte za bývalého šéfa SMK [B. Bugára](#), ktorým sa malo predísť klientelizmu. [56]

Ďalším sporom boli výroky Zs. Simona, ktorý kritizoval vedenie SMK. Okresná etická komisia v Rimavskej Sobote rozhodla, že poslanec svojimi výroky neporušil stanovy strany. P. Csáky sa proti právoplatnému rozhodnutiu odvolala v súvislosti týmito kauzami vyhlásil, že v strane nie je rozpor a nespokojných je len niekoľko jedincov. [57]

Osobitnými kauzami v SMK boli aktivity podpredsedu strany M. Duraya.

M. Duray 11. októbra 2008 havaroval a odmietol sa podrobiť skúške na alkohol. Člen vedenia SMK prekročil predpísanú rýchlosť na ceste a následne odmietol podstúpiť dychovú skúšku na prítomnosť alkoholu aj 18. apríla 2006. [58] Nikto na republikovej rade SMK 18. októbra 2008 nepožadoval od M. Duraya vysvetlenie okolností jeho autonehody, po ktorej využil svoju poslaneckú imunitu a odmietol dychovú skúšku.

7 Vybrané kauzy súvisiace s menšinami

7.1 autonómia

Koncom roku 2007 predložil János Bósz a návrh vytvoriť Juho-hornozemskú autonómiu na území 16 slovenských okresov, kde žije vyše milióna Slovákov. Tento návrh odmietli slovenské politické strany ako politickú provokáciu. [59]

Združenie Nomos Regionalizmus (Regionálna autonómia) odmietalo, aby bol pojem územná autonómia vnímaný ako niečo protištátne alebo protiústavne, protiludské, a diskriminačné. Návrhy J. Bószu boli celou slovenskou politikou považované za extrémistické a neprijateľné a nerealistické. [60] Ministerstvo vnútra združenie Nomos regionalizmus v januári 2008 rozpustilo. [61] Na konci roku 2008 bola stránka združenia naďalej prístupná na internete.

SMK na začiatku roku 2008 jednoznačne odmietala, zmenu hraníc aj to, že sa snaží o územnú autonómiu. „Svet sa mení. Keď budujeme Európu bez hraníc, tak na čo by sme mali teraz záujem meniť akékoľvek hranice. Je to nezmysel. Na druhej strane máme záujem, aby sme mali garancie pre našu kultúru a školstvo a v tej oblasti by sme radi videli vyššiu samosprávu,“ vyhlásil predseda SMK. P. Csáky. [62] V tomto období aj maďarská politická reprezentácia na Slovensku veľmi opatrne narábala s pojmom autonómia. Za hranicami Slovenska však pojem autonómia nebol tabu. Napr. maďarská ministerka zahraničných vecí K. Gönczová požiadala vysokého komisára Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE) pre národnostné menšiny Knuta Vollebaeka, aby pomohol presadiť v regióne otvorenú diskusiu o autonómii a právach menšín. [63]

Novú vlnu diskusie o autonómii vyvolalo rokovanie P. Csákyho s rumunským politikom L. Tókéšom v septembri 2008. Autonómia by podľa P. Csákyho zastrešovala kultúrne a vzdelávacie inštitúcie a organizácie Maďarov na Slovensku. O celom systéme a jeho financovaní by rozhodoval malý parlament volených predstaviteľov slovenských Maďarov. Národná rada by dohliadala na to, či menšinový parlament funguje v súlade so zákonmi. Csáky v reakcii na tieto informácie uviedol, že v 27. septembra 2008 v Dunajskej Strede s L. Tókéšom o autonómii nehovoril. Podľa vyhlásenia, ktoré poskytol, hovoril o odborných predstavách Sekcie ľudských práv a národnostných menšín Úradu vlády SR z obdobia 2003 až 2005.[64] „Najdôležitejším bodom dnešného stretnutia bolo naozaj to, že sme si medzi sebou ujasnili, čo rozumieme pod formami autonómie,“ povedal P. Csáky na tlačovke podľa nahrávky zverejnenej na serveri parameter.sk. Naplnenie samosprávy z kultúrneho aj územného hľadiska bolo podľa P. Csákyho vždy medzi programami SMK. P. Csáky poprel preklad zvukového záznamu, na ktorom hovorí o tom, že autonómia vždy patrila k cieľom SMK.[65] Označil ho za neférový.[66] Predseda SMK pripustil, že o autonómii vrazil iba jednu vysvetľujúcu vetu, keď mal objasňovať, že pre Slovákov je termín autonómia citlivý.[67]

„Autonómia je súčasťou politickej komunikácie vo svete, ale nie je to v našom programe,“ zdôraznil J. Berényi.[68] Podpredseda SMK L. Szigeti vyhlásil, že nie je zástancom územnej a politickej autonómie južného Slovenska a myslí si, že ju nechce ani väčšina členov strany. „Nie je to cieľom SMK,“ konštatoval v októbri 2008 v relácii televízie JOJ De Facto. Dodal, že všade nájdú extrémisti.[69] Ivan Farkas povedal, že územná autonómia momentálne nie je východiskovou bázou, ktorá by riešila situáciu Maďarov na Slovensku. Na otázku, prečo „momentálne“, ktorá znepokojuje slovenskú politiku aj verejnosť, odpovedal: „V tejto situácii som za kultúrnu a školskú samosprávu. Nevieť však, ako sa v budúcnosti vyvinie spoločenská klíma v rámci spolunažívania našich národov, takže nemôžem povedať, čo bude o desať alebo päťdesiat rokov.“ Argumentoval pritom nevyspytateľnosťou slovenskej politiky a najmä rôznymi kauzami medzi ktorými okrem J. Slotu a geografických názvov v učebniciach označil aj „vykonštruovaný“ problém Fóra poslancov Karpatskej kotliny.[70]

Slovenské politické strany naopak vychádzali z predpokladu, že „SMK jednoznačne pripravuje autonómiu južného Slovenska“, čo vyhlásil o svojom bývalom koalíčnom spojencovi M. Dzurinda.[71] Aj predseda KDH P. Hrušovský vyhlásil, že žiadna forma maďarskej autonómie na Slovensku nie je reálna. „Ani samosprávna, ani kultúrna ani školská“.[72] „KDH odmieta akúkoľvek spoluprácu s P. Csáky, ak neprestane radikalizovať slovenskú politickú scénu,“ vyhlásil Hrušovský. Akékoľvek špekulatívne hľadanie riešenia autonómneho postavenia Maďarov na Slovensku označil pre KDH za neprijateľné.[73]

„Dnes niet žiadnych pochyb o tom, že najväčším nebezpečenstvom pre kvalitu slovensko-maďarských vzťahov je predseda SMK a extrémne politické vedenie tejto strany,“ povedal premiér Robert Fico.[74]

Minister zahraničných vecí J. Kubiš kritizoval P. Csákyho za jeho rokovanie o autonómii. „Na slovenskej politickej scéne sú neprijateľné akékoľvek kroky, ktoré rozvirujú vášne, prispievajú k radikalizmu a extrémizmu. Môžem pred nimi varovať“, vyhlásil Kubiš.[75]

SMK stanoviská bývalých spojencov označila za nacionalistické súperenie medzi slovenskými politickými stranami na Slovensku.[76]

Pojem autonómia je teda v slovníku SMK frekventovaným pojmom a synonymom slova samospráva. Pre slovenské politické strany je naopak pojmom tabuizovaným. Rozlišujú medzi pojmom samospráva a autonómia, ale politickú diskusiu o týchto pojmoch odmietajú. Akékoľvek autonomistické požiadavky sú považované za radikálne a extrémistické.

Vyvolávanie pocitu ohrozenia je na oboch stranách súčasťou vytvárania obrazu nepriateľa, proti ktorému je potrebné zomknúť sa okolo politickej strany (bez ohľadu na jej súčasnú veľkosť a vplyv), ktorá bráni etnické záujmy (maďarské či slovenské) a v prípade vládnych strán aj národnoštátne záujmy SR.

Menej pozornosti venovali médiá aktivite poslanca NR SR Zs. Simona, ktorý ohlásil vznik nového združenia miest a obcí špeciálne pre región južného Slovenska, s pracovným názvom Regionálne združenie miest a obcí južného Slovenska, ktorý by mal pomôcť riešeniu špecifických problémov regiónu. Argumentoval tým, že združenie by bolo apolitické, nebolo by vytvorené za účelom autonómie. Narazil na nesúhlas viacerých zástupcov samospráv v regióne. Zs. Simonovi sa síce pre svoj projekt podarilo získať asi 50 obcí s prevažne maďarským obyvateľstvom, obce s väčšinou Slovákov sa však k iniciatíve postavili o poznanie chladnejšie a vo viacerých prípadoch poslanec nenašiel porozumenie ani v samosprávach, ktoré vedú členovia SMK, sčasti kvôli jeho súčasnej pozícii v SMK a sporom s novým vedením.

Predseda Združenia miest a obcí Slovenska (ZMOS) Michal Sýkora naopak dúfal, že k takémuto kroku vôbec nedôjde, lebo by to znamenalo oslabenie miestnej samosprávy.

Nové združenie, podľa jeho iniciátorov vznikne iba v prípade, ak sa zaň vysloví väčšina obcí a miest z regiónu. „Keď bude dostatočný záujem a predstavitelia samospráv sa zídu, schvália si svoje stanovy a orgány, tak moja práca končí,“ povedal Zs. Simon. Vláda premiéra R. Fica už skôr Simona obvinila, že vytvára organizáciu na etnickom princípe. Zs. Simon to však odmietol.[\[77\]](#)

7.2 Učebnice - dvojjazyčné názvy

V školách s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny sa používajú spravidla preklady slovenských učebníc alebo adaptované učebnice schválené Ministerstvom školstva Slovenskej republiky. Pre školy s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny a s vyučovaním jazyka národnostnej menšiny sa každoročne schvaľujú najnutnejšie a bezpodmienečne potrebné učebnice a pracovné zošity.

Problém písania geografických názvov v učebniciach pre národnostné školy začal už v januári 2007, keď minister školstva J. Mikolaj napísal list jednému z vydavateľov učebníc a žiadal v ňom, aby sa v učebniciach pre národnostné menšiny uvádzali zemepisné názvy len v slovenčine.

V roku 2008 bola vytlačená učebnica vlastivedy pre 4. ročník základných škôl s vyučovacím jazykom maďarským. D. Čaplovič nové učebnice považuje za dobré, jediný rozdiel je „formálno-citový“. Problém s učebnicou zapríčinilo vydavateľstvo (Orbis Pictus Istropolitana), ktoré sa podľa neho vyhovárало, že usmernenie ministerstva školstva, aby za slovenským názvom bol v zátvorke maďarský, dostalo neskoro. Aby to bolo lacnejšie, dodali maďarské názvy do slovníčka na konci vlastivedy. D. Čaplovič odmietol iniciatívu Združenia maďarských rodičov vrátiť učebnice ministerstvu školstva.[\[78\]](#) SMK k návrhu na zmenu zákona, aby explicitne garantoval názvy v učebniciach, učebných textoch a pracovných zošitoch v menšinovom jazyku.

SMK argumentovala Európskou chartou. V nej sa Slovensko ako zmluvná strana zaviazalo „umožniť alebo podporiť...používanie alebo prevzatie tradičných a správnych miestnych názvov v regionálnych alebo menšinových jazykoch, a ak je to potrebné, spoločne s pomenovaním v oficiálnom jazyku.“

SR sa zaviazala dodržiavať aj Rámcový dohovor na ochranu práv národnostných menšín, ktorý hovorí, že zmluvné strany „sa budú snažiť uvádzať tradičné miestne názvy, názvy ulíc a ďalšie miestopisné údaje určené pre verejnosť aj v jazyku menšiny, ak je o takéto označenia dostatočný záujem.“ Doteraz boli menšinové učebnice vydávané s názvami v materinskom jazyku.

Školský zákon stanovuje, (v súlade s prijatou koncepciou)[\[79\]](#) že sa „deťom a žiakom občanov patriacich k národnostným menšinám a etnickým skupinám zabezpečuje okrem práva na osvojenie si štátneho jazyka aj právo na výchovu a vzdelanie v ich jazyku.“[\[80\]](#)

V prvej reakcii D. Čaplovič nesúhlasil s novelou školského zákona, ktorú predložili poslanci za SMK, pretože nepokladal za potrebné takúto záležitosť ošetrovať zákonom. Maďarským školám odporučil, aby používali doterajšie učebnice vlastivedy, kde sú zemepisné názvy v materinskom jazyku namiesto nových so slovenskými názvami.

SNS chce preto urobiť všetko pre to, aby každý občan SR, maďarskej alebo akejkoľvek inej národnosti, ovládal štátny slovenský jazyk. SNS a všetci jej predstavitelia vrátane J. Mikolaja sa riadia zákonmi SR a je ich prioritou zastaviť snahu SMK na juhu Slovenska smerujúce k vytváraniu neplnohodnotných občanov SR tak, že nebudú dobre ovládať štátny jazyk, tvrdí vo svojom stanovisku koalíčná strana.[\[81\]](#)

Ústav MS vydal vyjadrenie, že vedeniu SMK ide o legitimizovanie naoktrojovaných oficiálnych zemepisných názvov bývalého Uhorského kráľovstva, a to aj v tých oblastiach Slovenska, kde maďarské obyvateľstvo nikdy nežilo, nežije a ktoré po zániku monarchie a jej asimilačného režimu stratili svoje opodstatnenie a definitívne boli prekonané ďalším vývojom.[\[82\]](#)

Učitelia argumentovali tým, že maďarský text so slovenským slovom je gramatickým nezmyslom. Učitelia učebnice preto odmietajú rozdať deťom a učia ich zo starých. Väčšina škôl učebnice ani nevybalila a vrátila ich ministerstvu. Maďarskí učitelia však vysvetľujú, že slovenské názvy narušajú maďarskú stavbu vety. Slovenské názvy v nominatíve často robia vety nezmyselnými.[\[83\]](#) Podľa Istvána Lanstyaka z katedry maďarského jazyka a literatúry Univerzity Komenského do maďarskej vety sa niektoré slovenské pomenovania ťažko vsúvajú.

Viac ako gramatická ťažkopádnosť Maďarom podľa I. Lanstyaka prekáža, že nemôžu používať historické

názvy miest a obcí, v ktorých žijú a cítia sa v nich ako doma.[84]

D. Čaplovič, na rozdiel od J. Mikolaja, uznával princíp dvojjazyčnosti, ale podľa neho, by sa mali názvy uvádzať na prvom mieste v slovenčine a za ním má nasledovať preklad v menšinovom jazyku. V tomto duchu rozposlal listy vydavateľom, ktorí sa môžu sami rozhodnúť, či uvedú prekladané názvy v texte alebo v slovníčku. Trval na tom, aby bola dvojjazyčnosť zachovaná tak, ako sa na tom dohodla Rada vlády pre národnostné menšiny.[85] Uznesenie z Rady vlády však nestanovovalo, ktorý jazyk mal byť použitý ako prvý, aj keď na prvom mieste v uznesení sa spomína, v rámci zvyklostí štátnej, teda slovenský jazyk.

Po učebnici vlastivedy ministerstvo začalo distribuovať aj čítanku dejepisu pre 9. ročník so slovenským geografickými názvami. D. Čaplovič v TA3 vyhlásil, že distribúciu čítaniek je potrebné zastaviť. K stanovisku D. Čaploviča sa priklonil aj minister kultúr M. Maďarič, ktorý tiež preferoval pri učebniciach dvojjazyčnosť, ale na prvom mieste mal byť slovenský jazyk a pripomenul, že problém dvojjazyčnosti pri učebniciach zbytočne zaťažil slovensko-maďarské vzťahy.[86] Aj minister školstva J. Mikolaj oznámil, že vydavateľom odporučí, aby za slovenským zemepisným názvom v prvom páde bol „v lomke“ jeho maďarský ekvivalent.[87] V polovici novembra už aj J. Slota uviedol, že je možné, aby v učebniciach pre maďarské školy boli uvedené geografické názvy v slovenčine aj v maďarčine. Proti sa ostro naďalej stavalo už len HZDS.[88] Problematické zostali dva body: ktorý názov bude uvedený ako prvý, slovenský alebo maďarský a tiež ktoré názvy majú byť uvedené v maďarskom jazyku. „Do týchto učebníc sa dostávajú názvy slovenských miest, obcí, riek, pohorí, ktoré nikdy nemali maďarský ekvivalent. Ak pôjdeme touto cestou, tak dochádza k pomadžarčovaniu slovenských názvov, ktoré nikdy nemali maďarský názov,“ uviedol R. Fico s tým, že za vlády M. Dzurindu v učebniciach neboli žiadne slovenské názvy, len maďarské. „Ešte to bolo završené tým, že na obálke bolo logo Strany maďarskej koalície.“[89]

Problémy okolo učebníc vytvorili atmosféru odporu v maďarskej menšine. Predseda združenia rodičov žiakov škôl s maďarským vyučovacím jazykom Rudolf Mézes povedal, že aj v ich združení sú návrhy na organizovanie protestov. Združenie patrí pod Koordinačnú radu, rovnako ako kultúrny spolok Csemadok. SNS reagovala na zmienky o protestoch obnovením tézy o potrebe pripraviť zákon na obranu republiky a vybudovania domobrany.

Vyhlásenie k problematike dvojjazyčných názvov v učebniciach vydala skupina 70 občanov na stránke Aliencie Fair-play.[90]

Do parlamentu bol predložený návrh SMK, ktorý navrhoval používať v učebniciach geografické názvy v maďarskom jazyku a návrh, ktorý pripravil predseda NR SR P. Paška. Strana Smer deklarovala, že pre ňu nie je problém, aby boli geografické názvy používané najprv v maďarskom a potom v slovenskom jazyku.[91]

29. októbra bol návrh zákona schválený v prvom čítaní, napriek odporu koalíčných partnerov SNS a HZDS-LS. Smer tým podľa nich porušil koalíčnú zmluvu. Minister školstva a podpredseda vlády J. Mikolaj, na rozdiel od premiéra R. Fica, označil spoločné hlasovanie Smeru a SMK o názvosloví v učebniciach menšín, za jasné porušenie koalíčných dohôd.

„Je to aj porušenie koalíčnej zmluvy, kde sa nesmú návrhy zákonov presadzovať cestou opozičných strán.“ J. Mikolaj bol presvedčený, že prezident vráti zákon do parlamentu a umožní o ňom národnej rade opäť rokovať, pretože ho považuje za nevykonateľný. Kritizoval predovšetkým právne nerelevantné výrazy „zaužívané a vžitú názvy“, ktoré by sa mali v učebniciach používať. Ani zo strany SMK sa o úplnej spokojnosti nedá hovoriť, uviedol v súvislosti s novelou podpredseda strany L. Szigeti. Prijatú dohodu nepovažoval za odborné, ale za politické riešenie. Problém so „zaužívanými a vžitými“ názvami treba podľa neho prenechať odborníkom.[92]

Predstavitelia SMK a SDKÚ sa zhodli na zakotvení status quo pri vyučovacom procese na školách s vyučovacím jazykom národnostných menšín v školskom zákone. Ako uviedol P. Csáky, SMK bude o tom rokovať so všetkými demokratickými parlamentnými poslaneckými klubmi. SMK o podpore novely školského zákona nemieni rokovať s SNS.[93]

Podpredseda parlamentu za Smer Miroslav Číž povedal, že je vôľa spor okolo maďarských učebníc vyriešiť. „Nech sa zafixujú dva názvy - slovenský aj maďarský,“ dodal. Podľa Číža sa diskutuje najmä o tom, ktorý z nich bude uvedený ako prvý a ktorý bude v zátvorke.[94]

Poslanci SMK ohlasovali, že v prípade učebníc pre školy s vyučovacím jazykom národnostných menšín budú hlasovať len za pozmeňujúci návrh z vlastnej dielne. Uviedol to predseda strany Pál Csáky.[95]

3. decembra 2008 bola schválená Paškova alternatíva novely školského zákona, ktorá stanovila používanie jazyka národnostnej menšiny pri geografických názvoch. Predsedníčka maďarského Národného zhromaždenia K. Szili to označila krokom dopredu. Uviedla to na tlačovej besede po rokovaní s predsedom NR SR [P. Paškom](#) v Komárome. Na stretnutí v tejto súvislosti nastolila otázku slovenského jazykového zákona a zákona o kartografii, ktorý ustanovuje používanie geografických názvov v štátnom jazyku.

19. decembra prezident vetoval prijatý zákon. Šéf SMK P. Csáky v reakcii na prezidentovo rozhodnutie povedal, že I. Gašparovič opäť potvrdil, že nie je štátnik. Politológ Ivan Kusý označil tento prezidentov krok za nacionalistické gesto.[\[96\]](#)

Po vetovaní zákona prezidentom zmenil rétoriku aj D. Čaplovič. Ukázalo sa, že prijatý zákon vytváral reálne niektoré nevyriešené otázky. Napr. stanovený vzor z rokov 2002 – 2006 alebo aj používanie názvov v maďarskom jazyku, ktoré nemali ani historické opodstatnenie a nikdy sa v praxi nevžili. Poslancom odkázal, aby sa zamysleli nad námietkami prezidenta. Novela je problematická, pretože je v rozpore so zákonom o kartografii a preto, lebo stanovuje obdobie, podľa ktorého sa majú uvádzať zemepisné názvy v jazyku menšiny. D. Čaplovič odmietol používanie maďarských ekvivalentov tam, kde nikdy Maďari neboli. Ako príklad uviedol obec Lubiša. „Nemôžeme akceptovať názvy z obdobia silnej maďarizácie koncom 19., začiatkom 20. storočia.“ D. Čaplovič považoval za nutné, aby po prijatí novely školského zákona vyhláška alebo nariadenie vlády stanovilo presný zoznam obcí, ktoré sa budú uvádzať v učebniciach v jazyku menšiny. „Nie každá obec na Slovensku mala ekvivalent maďarský. Mala aj rusínsky, ukrajinský, aj nemecký. Ja si myslím, že tento princíp treba dodržať.“

Opätovné schválenie novely školského zákona, ktorá mala v učebniciach pre maďarskú menšinu zabezpečiť písanie zemepisných názvov v maďarčine, bude aj podľa premiéra R. Fica komplikované, lebo návrh môžu odmietnuť aj jeho doterajší podporovatelia.[\[97\]](#)

7.3 Kauza Ján Slota

Diskusia či je nebezpečnejšie slovné vyjadrenie politika alebo čin extrémistu sa týkali práve vyjadrení J. Slotu. Samotný skutok agresivity je nespochybniteľný. V dnešnej dobe sa aj slovo stáva faktom a stáva sa činom. Dokladom toho je, že aj slová môžu byť trestným činom, aj gesto je trestným činom (nacistický pozdrav) aj symbol je trestným činom – hákový kríž, szilassiovská uniforma alebo znak (napr. obrátený štvorec s bielym polom a zeleným krížom na leme arpádovskej zástavy na košeliach „návštevníkov“ v Kráľovskom Chlmci z novembra 2008) či znak Hlinkovej gardy.

V tejto súvislosti je potrebné pozeráť aj na výroky J. Slotu, ktoré aj v roku 2008 zohrali významnú úlohu pri radikalizácii slovensko-maďarských politických vzťahov.

Osobitnú pozornosť je im potrebné venovať napr. v súvislosti s osadzovaním dvojkrížov na rôznych miestach Slovenska, aby tak eliminoval architektúru „turulov“, či pamätníkov maďarskej národnej symboliky, ktoré sa na juhu Slovenska budovali z podnetu politikov či samospráv. J. Slota pred vyše desiatimi rokmi ako primátor Žiliny plánoval postaviť nad mestom takmer 100 metrov vysoký polyfunkčný objekt v tvare dvojkríža. Zo stavby však zišlo.[\[98\]](#)

Už v januári 2008 na dvojkríži nad Čerhovom, v blízkosti slovensko-maďarských hraníc odhalili pamätnú tabuľu 15. výročia vzniku Slovenskej republiky. Počas odhalovania dvojkríža v septembri 2008 na Záhorí hovoril J. Slota s neskrývaným dešpektom o jednom z mytologických zvierat starých Maďarov používanom aj ako národný symbol, vtákovi turulovi. Slováci podľa neho neboli nikdy výbojní „ako niekto spoza Dunaja a nikdy sme neohrozovali iné národy, ani sme nežiadali ďalšie územia, ako si aj teraz niekto robí v 21. storočí nárok na horné Uhorsko – Felvidék“. Slota v Malackách ďalej pokračoval: „Nie turulovia majú svoj domov na južnom Slovensku, ale dvojkríže, ktoré symbolizujú slovenskú štátnosť.“[\[99\]](#)

Osobitne sa odhalovanie dvojkríža zviditeľnilo v októbri 2008, keď J. Slota priletel vrtuľníkom na odhalenie dvojkríža na návrší neďaleko dedinky Pavlovce (okr. Vranov nad Topľou). Posilnený, ako sám povedal, domácim ríbezľovým vínom v emotívnom prejave prítomným zdôraznil, že Slováci sa nenechajú v súčasnosti utláčať svojimi južnými susedmi. „My sa nepokloníme, nepodvolíme sa tomu obrovskému tlaku, ktorý na nás vyvíjajú naši susedia z Budapešti, kde je tá strapatá pani, tá chudera. Ona sa nám tu vyhráza, dáva otázky predsedovi vlády, ktorému nesiaha ani po opätky jeho topánok. Toto si nikto nesmie dovoliť k tomuto národu, slovenskému národu. My sme tu od vekov a tí Mongoli prišli ďaleko, ďaleko za nami,“ povedal Slota a dodal, že „oni stavajú turulov, tých maďarských papagájov.“ Pred novinármi Slota ešte

pritvrdil a K. Gönczovú prirovnal k Hitlerovi. „To, čo oni robia, je vrchol neslušnosti, arogancie. Môžem to prirovnať k henleinovcom a k tomu fúzatému mužíkovi z mníchovskej pivnice, ktorý, myslím si, mal tú istú rétoriku ako tá pani. (...) Možnože už jej tiež rastú tie fúziky.“ Podľa informácii J. Slotu, SNS na východnom Slovensku zatiaľ postavila sedem dvojkrížov a budú v tom pokračovať.[100]

Provokačné výroky J. Slotu sa neobmedzovali v roku 2008 iba na stavanie dvojkrížov. Výroky J. Slotu o „nejakom maďarskom šašovi na koni“ v učebnici dejepisu pre maďarské gymnáziá, ktorými označil podobizeň prvého uhorského kráľa Štefana I., viedli Budapešť k odloženiu spoločného stretnutia medzi R. Ficom a F. Gyurcsányom v máji 2008. Od dehonestujúcich výrokov predsedu SNS sa dištancoval aj vicepremiér a historik D. Čaplovič.[101] Na oslavách výročia MS v Martine v auguste 2008 hovoril J. Slota o Maďaroch a ako o skupine, ktorá tu prišla z púšte Gobi a označil ich za Mongolov.[102]

Počas spomienky na černovskú tragédiu v Ružomberku spomenul napríklad predsedu SMK [P. Csákyho](#) či maďarskú ministerku zahraničia K. Gönczovú a obvinil ich, že napádajú suverenitu slovenského štátu a urážajú slovenský národ.[103]

Na októbrové výroky J. Slotu z Pavloviec boli podané dve trestné oznámenia. Poslanec SMK [Gábor Gál](#), podal v októbri 2008 oznámenie na výroky, ktoré podľa neho naplňajú skutkovú podstatu trestného činu hanobenia rasy a národa. Išlo o slová na adresu maďarskej ministerky zahraničných vecí K. Gönczovej o ktorej povedal, že ide o strapatú pani a chuderu, prirovnal ju k Hitlerovi a maďarský symbol - vtáka turula nazval hnusným papagájom.[104] Druhé oznámenie podal podpredseda Občianskej konzervatívnej strany Ondrej Dostál.[105] Prešovská prokuratúra jeho trestné oznámenie odmietla. Podľa prokuratúry „Slota slovnou formuláciou „potom prišli tí zbojníci, tí vrahovia a tí, ktorí stavajú po Slovensku tých hnusných odporných turulov...“ oddelil zbojníkov a vrahov od tých, čo stavajú po Slovensku turulov. „Nedá sa právne kontrastovať, že tí zbojníci a vrahovia sú „tí, čo stavajú tých hnusných odporných turulov, tých maďarských papagájov...“. Podľa prokuratúry tiež nie je isté, že J. Slota hovoril o Maďaroch. „Obdobne v celom postulovanom texte nie je explicitne uvedený pojem „maďarský národ“, sú iba použité adjektíva, ktoré podávateľia môžu Slotovi pripisovať, môžu vysloviť domnienku, vyvodzovať, no prisúdenie myšlienky nie je trestno-právne relevantné,“ písala v odôvodnení prokuratúra. O. Dostál podal proti tomuto rozhodnutiu [sťažnosť](#). [106] To, čo pochopili všetci, bez ohľadu na národnosť, prokuratúra nepochopila. Predseda vlády R. Fico a podobne aj podpredseda vlády D. Čaplovič sa viackrát dištancovali od výrokov J. Slotu a od akýchkoľvek osobných útokov.[107] Aj minister J. Kubiš priznal, že Slotové výroky sú problém. Vyhlásil tiež, že nepovažuje za správne vyhlásiť susedom „studenu vojnu“ len na základe Slotových výrokov.[108]

7.4 Prípady Hedvivy Malinovej

25. augusta 2006 v Nitre napadli dvaja muži študentku maďarskej národnosti H. Malinovou, lebo hovorila po maďarsky. Od napadnutia Hedvivy Malinovej uplynuli v auguste 2008 dva roky. Študentku polícia naďalej obviňuje z krivej výpovede a krivej prisahy a niektorí vládni politici ju pokladajú za súčasť komplotu proti tejto vláde. Dôkazy, ktoré by preukazovali jej vinu, však na stôl doteraz nikto nepoložil. [109]

V roku 2008 prípad Hedvivy Malinovej-Žákovej pokračoval bez výsledku, tak ako v mnohých prípadoch nevyjasnených súdnych sporov, kde sa hrá o čas a čaká sa, kedy sa na prípad zabudne. Na internetovej stránke prehliadača videí sa objavilo video, na ktorom muži v tričku s nápisom POLÍCIA strieľajú na terč a pokrikujú pritom „Hedvigu, Hedvigu, jo, to se ti líbí, ty špina.“ Ministerstvo vnútra potvrdilo, že to bolo na súkromnej strelnici v Zemnom v okrese Nové Zámky.[110] Zo zúčastnených bol jeden policajt z Obvodného oddelenia Policajného zboru Nové Zámky. Príslušníka policajného zboru prepustili. Ostatní boli príslušníkmi železničnej polície.

Na ďalšom videoklipe s vulgárnou piesňou o Hedvige Malinovej boli prezentované aj tváre lídra SMK P. Csákyho, B. Bugára a M. Duraya.

V marci 2008 na výsluch na Generálnej prokuratúre v Bratislave prišiel druhý z „údajných“ útočníkov na Hedvigu M. Marcel G. V decembri 2008 obaja útočníci prešli úspešne cez detektor lži.[111]

Generálna prokuratúra tvrdila, že do konca augusta 2008 uzatvoria vyšetrowanie Malinovej prípadu, ale nestalo sa tak. V októbri generálny prokurátor Dobroslav Trnka uviedol, že sa čaká už iba na expertízu. Prokuratúra v kauze H. Malinovej pracovala so štyrmi vyšetrowacími verziami. Jednou z nich je aj tá, že celá kauza bola načasovaná a naplánovaná.

Špeciálny vyšetrovací tím na generálnej prokuratúre už vypočul všetkých navrhovaných svedkov, a čakalo sa vraj len na výsledky znaleckého posudku z oboru lekárstva.[112]

V decembri 2008 obhajca R. Kvasnica poukázal aj na viaceré pochybenia vo vyšetrovaní prípadu. Kritizoval, že nebol pripravený prepis obrazovo-zvukovo záznamu z 9. septembra 2006, čo dokonca prikazuje zákon. Záznam sa nezhodoval so zápisnicou z výpovede H. Malinovej z toho istého dňa. Práve v tejto výpovedi mala H. Malinová krivo vypovedať. Advokát tvrdí, že obrazovo-zvukový záznam si sami vyžiadali a urobili prepis, ten sa však podľa jeho slov absolútne nezhoduje so zápisnicou a chýbajú v ňom určité sekvencie.

Ďalšie pochybenie vidí pri zverejňovaní informácii o vyšetrovaní, ktoré poskytol hovorca rezortu vnútra Erik Tomáš médiám. Navrhol ho vypočuť ako svedka, aby vysvetlil, ako sa dostal k týmto informáciám. R. Kvasnica v rámci dokazovania navrhol vypočuť aj dvoch psychiatrov, ktorí ordinovali H. Malinovej liečbu po útoku a doposiaľ boli ignorované návrhy na vypočutie týchto svedkov a bez ich výsluchu nariadili znalecké dokazovanie z odboru zdravotníctva. V kauze by mali podľa neho vypovedať aj [R. Fico](#) a [D. Čaplovič](#). Obaja sa na verejnosti vyjadrovali k vyšetrovaniu a majú dôležité informácie pre prebiehajúce trestné konanie, uviedol obhajca a dodal, že z Ficových výrokov vyplýva, že má nielen informácie týkajúce sa útoku na Hedvigu, ale aj informácie, kto tento útok zorganizoval.[113] Návrh na tieto dokazovania podala H. Malinová prostredníctvom svojho obhajcu generálnej prokuratúre 5. decembra 2008.

7.5 prípady extrémizmu

7.5.1 prípady „exportu extrémizmu“[114]

Udalosti z roku 2008 ukázali, že Schengenské hranice priniesli aj voľný pohyb extrémistov v otvorenej Európe s novým režimom hraníc. Policajti v Komárne zadržali v noci zo soboty 28. na nedeľu 29. júna 20 mladých ľudí podozrivých z podpory a propagácie skupín smerujúcich k potláčaniu základných práv a slobôd. Medzi zadržanými bolo 9 maďarských občanov. Skupina si údajne chcela pripomenúť 3. výročie úmrtia svojho kamaráta. Tam vyvesili na stromy štátnu vlajku Maďarskej republiky, južanskú zástavu so symbolom skinheadov a anglickým nápisom a na auto rozprestrel zástavu hákového kríža. Policajti zadržali pri nej okrem južanskej zástavy so symbolom skinheadov, maďarskej štátnej zástavy a zástavy s hákovým krížom aj zväzok kľúčov s tromi prívieskami, nacistickým železným krížom, nacistickým krížom s portrétom [Adolfa Hitlera](#) a [mapou](#) Veľkého Uhorska. Našli tiež [kalendár](#) s obrazom Hitlera a fotoaparát, v ktorom boli odfotografovaní niektorí z účastníkov stretnutia hajlujúci pred štátnou vlajkou Maďarskej republiky a hákovým krížom. Polícia obvinila 27-ročného Čecha z Nového Jičína, ktorý na Pochode za slobodu v Bratislave propagoval rasové myšlienky a názory. Vyšetrovateľ muža obvinil z trestného činu podnecovania k rasovej, národnostnej a etnickej nenávisti. Na pochode sa zúčastnili približne štyri stovky mladých ľudí. Na mieste stretnutia boli aj niektorí predstavitelia už rozpustenej Slovenskej pospolitosti – vodca Ivan Sýkora, prvý pobočník vodcu Michal Laššák, či Ján Kopúnek, ktorý v minulosti zastával post pobočníka. Dvaja extrémisti zo Slovenska rečnili v českom Litvínove o „zhubnom vplyve sionizmu v Európe“ krátko predtým, ako tam prepukla krvavá bitka o rómske sídlisko Janov. Ukázalo sa, že extrémizmus v susedných štátoch strednej Európy má síce rôzne podoby, ale navzájom je úzko prepojený. „Okolnosť, že v porovnaní s Maďarskom je náš extrémizmus menej početný a v porovnaní s Českom aj menej bojovný, nemôže prekryť realitu, ktorú odhalil pondelkový pochod Bratislavou: extrémizmus tu je.“ [115]

7.5.2 organizované nacionalistické a extrémistické skupiny

Organizované nacionalistické a extrémistické skupiny tvoria podstatne väčšie nebezpečenstvo ako ojedinelé výstrelky mladistvých jednotlivcov posilnených alkoholom, o ktorých väčšinou informovala slovenská tlač. Medzi takéto skupiny, ktoré otvorene manifestovali svoje nacionalistické zameranie môžeme zaradiť napr. zhromaždenia nacionalistov zo Spoločnosti pre zachovanie tradícií, ktoré sa rozhodla zorganizovať vo viacerých mestách v období 121. výročia narodenia prezidenta slovenského vojnového štátu Jozefa Tisa. V Čadci a Žiline sa pri nacionalistoch pristavilo len pár ľudí.

Na žilinskom Námestí Andreja Hlinku sa rečník Stanislav Pánis, ktorý je aj šéfom Slovenskej národnej jednoty, rozhorčoval nad pozastavením verejnej zbierky na obnovu rodného domu Tisa v Bytči a postavenie sochy veľkomoravského kniežaťa Rastislava. Pred časom o tom rozhodlo ministerstvo vnútra, podľa ktorého zbierka nespĺňala verejnoprospešný účel.

Nacionalisti chceli sériu mítingov zameraných na šírenie národného povedomia pôvodne odštartovať v centre Bytče. Zhromaždenie však bolo zakázané mestským úradom a tak sa asi 20 ľudí, väčšinou

extrémistov z občianskeho združenia Slovenská pospolitosť, stretlo aspoň pred Tisovým rodným domom. [\[116\]](#)

Ministerstvo vnútra 12. novembra 2008 rozhodlo o rozpustení extrémistického občianskeho združenia Slovenská pospolitosť. Združenie podľa ministerstva roznecovalo nenávisť a neznášanlivosť z národnostných, rasových, náboženských a politických dôvodov. „Združenie vyvíjaním činnosti roznecuje nenávisť a neznášanlivosť z národnostných, rasových, náboženských a politických dôvodov, čím sleduje dosahovanie svojich cieľov spôsobmi, ktoré sú v rozpore s Ústavou SR a zákonmi,“ uvádzalo sa v rozhodnutí ministerstva o rozpustení extrémneho nacionalistického občianskeho združenia.

K rozpusteniu združenia došlo v čase napätých slovensko-maďarských vzťahov a bolo aj gestom voči Maďarsku a ukážkou ako sa SR dokáže vysporiadať s extrémistickými organizáciami. „Rozpustenie Slovenskej pospolitosti je dôkazom, že slovenská vláda nebude ani minimálne tolerovať šírenie národnostnej či rasovej neznášanlivosti, prípadne neofašistické a neonacistické združenia. Rovnako nekompromisne však zasiahne aj proti všetkým cudzincom, ktorí prídu na Slovensko šíriť takéto ideológie, bez ohľadu na to, či pôjde o výtržníkov a vagabundov na futbalových štadiónoch, alebo uniformované polovojenské oddiely, pochodujúce po našich uliciach,“ uviedol vo vyhlásení R. Fico.

Najvyšší súd už v roku 2006 rozpustil ultranacionalistickú Slovenskú pospolitosť - Národnú stranu, ktorá sa hlásila k myšlienkam J. Tisa. Súd rozhodol o rozpustení, lebo podľa neho strana vo svojich stanovách navrhovala obmedzenia volebného práva, čo bolo v rozpore s ústavou. Slovenská pospolitosť potom pokračovala v činnosti ako občianske združenie. [\[117\]](#)

Vedenie občianskeho združenia Slovenská pospolitosť však požiadalo MV SR, aby zreteľne a jasne uviedlo, kde a akým spôsobom sa Slovenská pospolitosť dopustila protiprávneho konania, a ktorý súd rozhodol o tom, že takéto konanie bolo v rozpore so zákonmi platnými na území Slovenska a obvinilo ministerstvo, že konalo na politickú objednávku. [\[118\]](#) Ani slovenská verzia potierania extrémizmu podobne ako maďarský prípad Národnej gardy nebol do konca roku 2008 definitívne vyriešený.

8 Záver

Príspevok sa zaoberá problematikou slovensko-maďarských vzťahov v roku 2008. Analyzuje viaceré faktory, ktoré ovplyvnili roku 2008 vývoj týchto vzťahov. Pozornosť venuje aj politike Strany maďarskej koalície a niektorým kauzám, ktoré ovplyvnili vývoj slovensko-maďarských vzťahov, predovšetkým problematiku autonomizmu, činnosť Slovenskej národnej strany a jej vrcholných predstaviteľov, problematiku extrémizmu na Slovensku, najmä v súvislosti s aktivizáciou skupín obyvateľstva po futbalovom stretnutí v Dunajskej Strede. Pozornosť venuje aj nedoriešenému prípadu Hedvivy Malinovej.

V roku 2008 pokračovali snahy vládnej koalície o posilňovanie „národného“ charakteru štátu, tak, aby sa podľa možnosti zachoval status quo v postavení národnostných menšín a boli dodržané základné zákony SR a prijaté medzinárodné dokumenty.

Ovzdušie vzťahov vládnej politiky a maďarskej menšiny narušali nedoriešený prípad H. Malinovej, výroky J. Slotu, niektorých predstaviteľov SMK, „futbalová kríza“, a do jej vypuknutia absencia slovensko-maďarského medzinárodno-politického dialógu. Vývoj ovplyvnili aj ďalšie kauzy, napríklad problematika autonómie, geografických názvy v učebniciach a medzinárodnopolitické faktory (Fórum poslancov Karpatskej kotliny, problematika Maďarskej gardy, extrémistické prejavy). Dialóg absentoval aj medzi vládnu koalíciu a maďarskou menšinou, podobne ako s inými menšinami, pretože sa popri stabilne fungujúcich systémoch (Rada vlády - aj keď bez reálnych kompetencií, grantové komisie MK SR) nepodarilo vytvoriť inštitucionalizované formy dialógu s menšinami na rôznych úrovniach verejnej správy (prejavilo sa to napríklad pri prijímaní školského zákona a zákona o geografických názvoch v učebniciach), ktoré by boli v súlade s domácimi zvyklosťami a európskou legislatívou. Slovenskej vládnej politike naďalej chýba komplexný materiál a koncepcia riešenia menšinovej problematiky. Mnohé otázky sa riešili kampaňovito (napríklad novelizácia Trestného zákona, zákaz používania symbolov pri športových podujatiach, návrh na novelizáciu zákona o obecnom zriadení) alebo boli napĺňaním tendencie k posilňovaniu pozície štátneho jazyka (návrh novelizácie jazykového zákona, školský zákon). Nepodarilo sa zmeniť politickú rétoriku, ktorá okrem jednoznačne etnického zamerania získala neraz aj agresívnu či vulgárnu podobu, bez ohľadu na etnicitu politikov.

Pri hodnotení roka 2008 v tejto oblasti sa nevyhneme konštatovaniu, že sa nepodarilo vytvoriť také podmienky a mechanizmy pre rozvoj národnostných menšín, aby si menšiny na území, kde žijú, mohli

---

samy - v spolupráci s vládou a samosprávnymi štruktúrami - riešiť svoje problémy.

The Hungarian Minority in the political life in Slovakia (as per example of 2008) III. (Slovakian-Hungarian relationships)

Contribution concerns the question of the Slovak-Hungarian relationships in 2008. It analyzes various factors, which influenced development of those relationships in 2008. It pays attention to policy of the Party of the Hungarian coalition and some causes, which influenced development of Slovak-Hungarian relationships, mostly theme of autonomy, activities of the Slovak national party and its top representatives, extremism in Slovakia, mostly in relation to mobilization of some groups of inhabitants after soccer match in Dunajská Streda. In addition, it pays attention to unsolved cause of Hedviga Malinová.

---

[1] Slovensko-maďarské vzťahy sa ochladzovali už za Dzurindu. TASR, 4. október 2008.

[2] Sme, 24. marec 2008, Čaplovič: Pokračujú konzultácie ohľadne stretnutia Fica a Gyurcsány. (TASR).

[3] Sme, 2. september 2008, Slovenský a maďarský predseda vlády hovorili o prekážkach vo vzájomných vzťahoch.

[4] Veľvyslanec musel vysvetľovať útok na Csákyho. TASR, 2. október 2008.

[5] Zastúpil ho v neprítomnosti chargé d'affaires maďarského zastupiteľského úradu v SR Lajos Váradi.

[6] Sme, 2. október 2008, Ministerstvo: Tvrdenia Maďarska sú neprijateľné. (TASR).

[7] Sme, 3. október 2008, Slovenská vláda nebude podľa premiéra Roberta Fica podliehať ultimátam, ktoré jej dáva maďarská vláda.

[8] Sme, 7. október 2008, SMK odsudzuje protimaďarské nápisy.

[9] Sme, 30. júl 2008, Belousovová chce, aby futbalový zväz prešetril zápas. (TASR).

[10] Sme, 17. október 2008, OKS protestuje proti neonacistom a ich útokom v Bratislave. (SITA).

[11] Sme, 1. november 2008, Kritický zápas si vyžiadal desiatky zranených. (TASR).

Na zápase bolo asi 6000 divákov a 1020 policajtov. Polícia predviedla 35 osôb. Z nich bolo 17 občanov MR a 15 SR, z toho 13 fanúšikov Slovana a 2 fanúšikovia z Dunajskej Stredy. Polícia vyšetrovala tri prípady trestného činu, jeden sa týkal drogovej trestnej činnosti a dva podpory a propagácie skupín smerujúcich k potlačeniu základných práv a slobôd. Bratislavčan vo veku 28 rokov mal pri sebe zástavu Hlinkovej gardy a ďalší 23-ročný Bratislavčan mal na odeve pripnutý odznak so symbolom fašizmu. Ostatné osoby sa dopustili priestupkov na úseku verejného poriadku. Záchranári ošetrili asi 50 osôb, šesť previezli sanitky do nemocnice v Dunajskej Strede. Muža z Dunajskej Stredy vo veku 18 rokov previezol vrtuľník do nemocnice v Bratislave. Utrpel zranenia utlačením v dave, keď polícia vykonala služobný zákrok. Policajti už pred zápasom zaistili rôznu pyrotechniku a predmety slúžiace na útok. Podľa polície „služobný zákrok na tribúne vykonala polícia preto, lebo fanúšikovia hádzali z tribúny kamene a zaútočili na policajtov.“

Možno povedať, že v prípade príchodu „fanúšikov“ z Budapešti, prichádzajúcich s dopredu pripravenými

protislovenskými heslami, plagátmi a mapami Veľkého Uhorska, išlo o dopredu pripravenú provokáciu. Podobne k zápasu pristupovali aj fans Slovana, ktorí cestou na zápas pochodovali po Dunajskej Stredě s heslami ako „bi Maďara do hlavy“. Už pred zápasom slovenské úrady nevypustili na územie SR členov rockovej skupiny Romantikus Erőszak (Romantické násilie), ktorí mali pôvodne koncertovať večer 1. 11. 2008 spoločne s formáciou Hungarica vo Veľkých Dvorníkoch. Koncert organizátori zrušili. Na územie SR sa nedostal ani organizátor koncertu Gábor Göbl, ktorý pripravoval aj cestu maďarských fanúšikov do Dunajskej Stredy.

1. novembra 2008 dvaja mladí muži v Rajke napísali na steny rodinných domov, na plot a na výklad slovenskej realitnej kancelárie nápis „Vlast nie je na predaj!“. Boli zaistení maďarskou políciou, odmietli súvislosť s udalosťami v Dunajskej Stredě. (Nový čas, 11. november 2008, Na domy Slovákov v Rajke čmárali miestni mladíci.).

[12] NEHORÁZNE: Maďari opäť pálili slovenskú zástavu! Dostupné na internete: www.aktuality.sk.

[13] Plus 7 dní, 14. november 2008, č. 46, s. 144, 145, Vyhrážky.

[14] Sme, 3. november 2008, SMK: Zásah nebol adekvátny.

[15] Riešiť treba vagabundov, nie Maďarov, tvrdí Bugár. SITA, 5. november 2008.

[16] Sme, 2. november 2008, Fico: Maďarsko by malo zabrániť útokom na slovenskú menšinu.

[17] Občianske združenie Národná stráž úzko spolupracuje s Maďarskou gardou a vyznáva filozofiu Šípových krížov. Kladenie vencov nahlásili na Mestskej polícii v Kráľovskom Chlmci, postaral sa o to miestny historik János Bogoly, ktorého už vypočula polícia. O pomoc ho Maďari požiadali ešte 27. októbra. To, že prídu v uniformách s nacistickými symbolmi J. Bogoly vraj netušil. (Sme, 10. november 2008, Do Košíc bitkári neprišli, no Chlmec navštívilo tridsať Maďarov vo fašistických úboroch.).

Po vykonaní všetkých procesných úkonov, zadržané osoby vyšetrovateľ obviní a bude ich stíhať na slobode. Medzi vypočúvanými bol aj primátor mesta Jozef Balogh, ktorý sa podobne ako viceprimátor Árpád Kalapoš, dištancovali od tejto aféry a verejne ju odsúdili.

[18] Sme, 10. november 2008, Čečot: Maďarsko sa zaviazalo zakázať polovojenské revizionistické organizácie. (TASR).

[19] Sme, 10. november 2008, Kubiš: Aktivity nacionalistov neprospievajú Slovensku ani Maďarsku. (TASR).

[20] Sme, 12. november 2008, Miroslav Kern, Kateřina Šafoříková: Gyurcsány zavolať Ficovi.

[21] Sme, 15. november 2008, Fico s Gyurcsányom sa dohodli na boji proti extrémizmu; Sme, 19. november 2008, Fico: Polobláznov treba pozatvárať.

[22] Sme, 19. november 2008, Maďarské požiadavky zrejme nesplníme.

[23] Fico odmietol všetky požiadavky maďarského premiéra. ČTK, 3. december 2008.

[24] Sme, 12. december 2008, Kubiš pre Népszabadság: Prekvapili ma Gyurcsányove návrhy.

- [25] „Keď budeme takto mačovsky a rambovsky pristupovať, tak veci neposunieme ďalej,“ vyhlásil v diskusnej relácii STV1 O 5 minút 12 bývalý minister zahraničných vecí [Eduard Kukan](#). Pripomenul, že požiadavky boli nenáležité. „Tri z nich nám hovoria, čo máme robiť.“
- [26] Maďarská garda vznikla v júni 2007 z iniciatívy mimoparlamentnej extrémne pravicovej strany Hnutie za lepšie Maďarsko – Jobbik. Prvých 56 gardistov zložilo prísahu vlni v auguste, odvtedy sa počet členov gardy rozrástol na takmer 2000 členov. Doposiaľ sa okrem troch verejných prísah v Budapešti gardisti zviditeľnili najmä niekoľkými protirómskymi manifestáciami.
- [27] Sme, 21. november 2008, Simon je prekvapený, že s témou autonómie sa hazarduje. (SITA).
- [28] Systém včasného varovania. SITA, 15. december 2008.
- [29] Zastavte rozduchavanie nenávisť, žiadajú maďarskí Slováci. Dostupné na internete: www.aktuality.sk, 12. november 2008.
- [30] Sme, 12. november 2008, Peter Hunčík: Nenávisť a hlúposť.
- [31] Sme, 13. november 2008, Intelektuáli žiadajú prestať spochybňovať lojalitu Maďarov k Slovensku. „Dvadsať rokov po zmene režimu nech konečne nejaký zodpovedný slovenský politik povie: občania maďarskej národnosti a príslušníci ostatných menšín, žite tak, aby Vám bolo v tomto štáte dobre, používajte svoj materinský jazyk, rozvíjajte svoju kultúru, zúčastňujte sa na spravovaní vecí verejných, buďte rovnoprávnou súčasťou nášho spoločného štátu. My si uvedomujeme, že sme občanmi SR, radi tu žijeme, veď tu je naša rodná zem a domov. Privítali by sme však, keby naši štátni a vládni predstavitelia z času na čas prejavili záujem o dialóg s nami a pozorne si vypočuli naše názory.“ Uviedli zároveň, že si vážia, že maďarský štát považuje za svoju ústavnú povinnosť starať sa o ich osud. „Práve preto je však potrebné – pri plnom rešpektovaní rovnocennosti, sebaúcty a národnej hrdosti partnera – venovať maximálnu pozornosť spoznaniu jeho stanovísk, je potrebné spoločne vytvoriť a zdokonaľiť inštitucionálne formy dialógu“.
- [32] Martin Bútora a Grigorij Mesežnikov, Rudolf Chmel, Miroslav Kusý, Milan Zemko, Štefan Šutaj, László Óllós, Tomáš Stražay, László Szigeti, Péter Hunčík a Robert Ondrejcsák, účastníkmi z Maďarska boli László Szarka, Pál Tamás, Péter Tölgyessy, László Valki, Iván Halász, Judit Hamberger, Alžbeta Račková, István Kollai, Nándor Bárdi, Balázs Dobos, János Terényi, Norbert Tóth, Zoltán Kántor, László Lengyel a Csaba Gombár. Sme, 13. november 2008, Intelektuáli žiadajú prestať spochybňovať lojalitu Maďarov k Slovensku.
- [33] Sme, 18. november 2008, Vedci z Maďarska a Slovenska vyzvali na vzájomné porozumenie. (ČTK).
- [34] Žijeme v spoločnej vlasti. Dostupné na internete: <http://www.konzervativizmus.sk/article.php?2224>.
- [35] Tondra vyzýva k porozumeniu medzi Slovákami a Maďarmi. SITA, 7. november 2008.
- [36] Sme, 11. november 2008, Fico sa s maďarským premiérom stretne už túto sobotu.
- [37] Líder maďarskej opozičnej strany Fidesz Viktor Orbán 28. 2. 2008 v Lučenci označil spojenie troch maďarských strán na Slovensku do SMK v roku 1998 za hrdinský čin. Sme, 28. február 2008, Viktor Orbán: Založiť SMK bolo hrdinstvo. (ČTK).
- [38] Z vedenia bývalej MOS je v súčasnosti v Predsedníctve SMK iba J. Berényi, Richard Hamerlík a Béla

Angyal a v Republikovej rade okrem nich aj László Gyurovský(za okres Šaľa). Dostupné na internete: http://www.smk.sk/index.php?option=com_content&task=view&id=14&Itemid=38.

[39] Sme, 19. október 2008, Bugár: SMK potrebuje nového predsedu, ale nie mňa. (TASR); Sme, 13. november 2008, Bugár: Tak zle ešte nebolo.

[40] Sme, 28. február 2008, Veriaci maďarskej národnosti sú sklamaní z nových diecéz.

[41] Po novom rozdelení diecéz biskupi mapujú situáciu maďarských veriacich. TASR, 29. február 2008.

[42] Sme, 19. marec 2008, SMK je prekvapená Gašparovičovým spolitizovaním maďarského biskupa. (SITA).

[43] Nový čas, 12. január 2008, Csáky chce, aby maďarskí katolíci na Slovensku mali svojho biskupa. (SITA).

[44] Samostatná cirkevná provincia na Slovensku bola napr. vytvorená až v roku 1977, teda 59 rokov po vzniku Československa.

[45] Sme, 21. marec 2008, Biskup Judák vymenoval vikára pre pastoraáciu Maďarov. (SITA).

[46] Problémy o ktorých sa nediskutovalo na domácej pôde však europoslanci SMK prenášali na pôdu Európskeho parlamentu, kde využívali predovšetkým možnosti vystúpiť v jednominútových vstupoch, na ktoré nie je možné reagovať v diskusii. Europoslanci za Edit Bauer a Arpád Duka-Zólyomi na plenárnom zasadnutí Európskeho parlamentu (EP) otvorili napr. otázku učebníc vlastivedy na školách s vyučovacím jazykom maďarským a vulgárnych výrokov predsedu SNS Jána Slotu. (SMK chce riešiť učebnice a Slotove výroky v Európskom parlamente. SITA, 8. október 2008. Na pôde EP maďarsky hovoriaci poslanci veľmi úzko spolupracujú.

[47] Pravda, 13. december 2008, SMK si chce podržať Bauer v Bruseli. (TASR).

[48] B. Bugár v diskusii potvrdil aj stretnutie predstaviteľov SMK s predsedom vlády a parlamentu. „Stretnutie sa týkalo školského zákona. Nehovorili sme o Lisabonskej zmluve.“ V tejto súvislosti spomenul aj 2,5-miliónovú dotáciu pre vydavateľstvo, v ktorom vychádza kniha predsedu SMK. „Keď sme odchádzali z rokovania, pán Csáky vytiahol nejakú žiadosť a poprosil pána premiéra, či by mu v tom nemohol pomôcť. Vadilo mi to, pretože sme o tom nevedeli,“ povedal B. Bugár. Dostupné na internete: <http://www.aktuality.sk/spravy/domace/hrusovsky-rozdiel-medzi-bugarom-a-csakym>.

[49] Hrušovský: Rozdiel medzi Bugárom a Csákym. Dostupné na internete: <http://www.aktuality.sk/spravy/domace/hrusovsky-rozdiel-medzi-bugarom-a-csakym>.

[50] Sme, 3. september 2008, SDKÚ a KDH sa opäť zídu bez zástupcov SMK. (SITA).

[51] Sme, 4. september 2008, KDH a SDKÚ podozrievajú SMK z kolaborácie s koalíciou.

[52] Sme, 17. október 2008, Opozičné stretnutie bude opäť bez SMK.

[53] Sme, 21. november 2008, KDH a SDKÚ sa budú opäť radíť bez SMK. (TASR).

-
- [54] *Sme*, 24. november 2008, *Opozičné strany odpustili SMK. Budú s ňou spolupracovať.*
- [55] *Sme*, 19. október 2008, *Bugár: SMK potrebuje nového predsedu, ale nie mňa. (TASR).*
- [56] *Okresná etická komisia SMK skúma, či Csáky porušil stanovy strany. TASR, 13. október 2008.*
- [57] *Sme*, 18. október 2008, *SMK nechala Duraya na pokoji; Sme*, 21. október 2008, *Csáky aj Mede prídu pred okresnú etickú komisiu.*
- [58] *Sme*, 12. október 2008, *Miklós Duray havaroval a odmietol dychovú skúšku. (TASR).*
- [59] *Sme*, 4. január 2008, *HZDS: Juho-hornozemská autonómia je extrémistická provokácia. (SITA).*
- [60] *Nový čas*, 13. január 2008, *Bószta vyzýva Slotu na televíznu diskusiu o autonómii. (SITA).*
- [61] *Sme*, 22. január 2008, *Ministerstvo rozpustilo združenie za autonómiu. (ČTK).*
- [62] *Sme*, 4. január 2008, *Csáky: Slota uráža iných vidieckym a primitívnym spôsobom. (SITA).*
- [63] *Maďarsko: Gönczová žiada OBSE o pomoc, aby bolo možné hovoriť o autonómii. TASR, 26. február 2008.*
- [64] *Sme*, 2. október 2008, *Kubiš kritizoval Csákyho za tézy o autonómii. (SITA).*
- [65] *Peter Morvay v článku Čo vytrieskať z autonómie uviedol: „P. Csáky sa však správa ako puberták prichytený pri rozbitom okne. Namiesto toho, aby sa k veci postavil ako chlap a priznal, že povedal, čo si každý môže vypočúť alebo nechať preložiť z verejne prístupného záznamu, obviňuje z manipulácie a provokácie médiá.*
- Tie pritom iba presne informovali o jeho slovách. Nepristúpili mu na politickú hru, že pred maďarským publikom – a hlavne pred radikálnym kolegom, ktorému chceme ukázať, že nie sme o nič horší – hovoríme o autonómii, do slovenčiny to však prekladáme ako samosprávu, pričom vlastné publikum opäť ubezpečujeme, že je to to isté (čo nie je vždy pravda).*
- Csáky namiesto toho, aby sa aspoň raz postavil za vlastný názor, obchádza médiá v Maďarsku, kde sa vydáva za mučeníka, ktorého prenasledovanie so zatajeným dychom sleduje celá Európa a pripomína svoje zásluhy z čias vicepremiérovania... Slovensko pritom serióznu diskusiu o menšinovej autonómii potrebuje. Už len preto, aby sa vyjasnilo, čo tento pojem znamená, či ju tunajší Maďari naozaj chcú, a čo vlastne chcú. Aj súdnejší príslušníci menšiny vedia, že autonómiu Slovensku nikto nemôže nanútiť zvonku, môže vzniknúť iba so súhlasom väčšiny Slovákov a tí s ňou môžu súhlasiť, iba ak sa jej prestanú báť a ak ich samotní Maďari presvedčia, že autonómia v žiadnom prípade neznamená odtrhnutie juhu Slovenska. (Sme, 6. október 2008, Peter Morvay: Čo vytrieskať z autonómie.)*
- [66] *Sme*, 30. september 2008, *Csáky poprel, že hovoril o autonómii.*
- [67] *Sme*, 5. október 2008, *Csáky: Fico robí štvavú politiku. (TASR).*
- [68] *Sme*, 5. október 2008, *Maďarič: Za zlé vzťahy môže Budapešť a SMK.*

- [69] Szigeti: Väčšina z SMK nechce územnú a politickú autonómiu. TASR, 15. október 2008.
- [70] Sme, 2. december 2008, Iván Farkas. Územná autonómia? Momentálne nie.
- [71] Nový čas, 24. november 2008, Na oboch stranách Dunaja sedia nenávistní politici, tvrdí Dzurinda.
- [72] Sme, 4. október 2008, Csákyho návrhy nesú znaky Kosova, tvrdí Hrušovský. (SITA).
- [73] KDH a SDKÚ sa dohodli na spolupráci. Kritizovali Csákyho. ČTK, 30. september 2008.
- [74] Sme, 30. september 2008, Csáky poprel, že hovoril o autonómii.
- [75] Sme, 2. 10. 2008, Kubiš kritizoval Csákyho za tézy o autonómii. (SITA).
- [76] KDH a SDKÚ sa dohodli..., ČTK, 30. september 2008.
- [77] Sme, 26. január 2008, Obce na juhu Slovenska sa možno združia samostatne. (TASR); Sme, 27. marec 2008, Organizácia pre juhoslovenské obce nemá širšiu podporu. (ČTK).
- [78] Čaplovič je proti novele SMK. Školám radí učiť zo starých učebníc. SITA, 7. október 2008.
- [79] ŠUTAJ, Štefan - SÁPOSOVÁ, Zlatica. Národnostné menšiny 2007. In: KOLLÁR, Miroslav - MESEŽNIKOV, Grigorij - BÚTORA, Martin (Eds.). Súhrnná správa o stave spoločnosti. Slovensko 2007. Bratislava : IVO, 2008.
- [80] SMK chce garanciu menšinových názvov v školskom zákone. SITA, 7. október 2008.
- [81] SMK obťažuje verejnosť a navádza na obchádzanie štátneho jazyka. TASR, 13. október 2008.
- [82] Sme, 21. október 2008, Ústav Matice slovenskej: SMK chce legitimizovať naoktrojované uhorské zemepisné názvy. (TASR).
- [83] Sme, 11. október 2008, Mikuláš Jesenský: Dejepisná čítanka obsahuje názvy miest po slovensky s maďarskou koncovkou..
- [84] Na knihy, ktoré nikto nechce, minul Mikolaj milión. SITA, 14. október 2008.
- [85] Szigeti: Väčšina z SMK nechce územnú a politickú autonómiu. TASR, 15. október 2008.
- [86] Sme, 19. október 2008, Poslanci SMK porušili princíp zvrchovanosti, tvrdí Mečiar.
- [87] Sme, 27. október 2008, Jozef Čavojec, Nové učebnice sa majú čítať ľahšie.
- [88] Sme, 22. november 2008, HZDS trvá na slovenských názvoch v učebniciach; Sme, 21. 11. 2008, Šlota:

V učebniciach budú zemepisné názvy maďarské, aj slovenské. (SITA).

[89] Sme, 24. november 2008, Geografické názvy v učebniciach pre menšiny nevyriešili..

[90] Uvádza sa v ňom: „Učebnice pre maďarské deti na Slovensku by mali rešpektovať princípy ich materinského jazyka. Tie učebnice, ktoré sú miešaninou gramatických a lexikálnych systémov dvoch jazykov – maďarčiny a slovenčiny – nemožno vnímať ako niečo prirodzené.“ Podľa tejto skupiny občanov použitie sily či politickej moci na presadenie zásahu do prirodzeného jazyka výrazne prispieva k zhoršovaniu vzájomných vzťahov, k nárastu napätia a k rozdeľovaniu občanov Slovenska. Takýto zásah môže u slovenských Maďarov vyvolať odcudzenie a averziu vo vzťahu k Slovensku. Signatári veria, že občania Slovenskej republiky, ktorí sú maďarskej národnosti, a ich jazyk, ktorý môžu slobodne používať, sú súčasťou kultúry tejto krajiny a prispievajú k jej rozmanitosti a ku kultúrnemu bohatstvu celej Slovenskej republiky. Želajú si, aby boli práva všetkých občanov Slovenska rešpektované rovnako. Zároveň dodali, že podporujú po maďarsky hovoriacich rodičov a pedagógov v ich požiadavke na odborne pripravené učebnice, ktoré budú rešpektovať ich materinský jazyk a jeho pravidlá. Sme, 28. október 2008, Učebnice by mali rešpektovať princípy materinského jazyka. (SITA). (Pod vyhlásením sú podpísaní okrem iných Zora a Martin Bútorovci, Zuzana Wienk, Ondrej Dostál, Soňa Szomolányi, [Grigori Mesežnikov](#), Fedor Gál, Daniela Kapitáňová, Ivan Štrpka, Juraj Kušnierik, Ján Štrasser, Stanislav Rakús, Róbert Roth, Anton Popovič či Daniel Hevier. Dostupné na internete: www.fair-play.sk.)

[91] Sme, 25. november 2008, Fico chce učebnice vyriešiť pozmeňujúcim návrhom.

[92] Smer hlasovaním s SMK porušil koaličnú zmluvu, tvrdí Mikolaj. SITA, dostupné na internete: www.aktuality.sk.

[93] Sme, 14. november 2008, Csákyho mrzia poruchy vzťahov v opozícii.

[94] Pravda, 14. november 2008, Zuzana Petková: SMK dohaduje učebnice so Smerom.

[95] Sme, 23. november 2008, SMK zahlasuje len za vlastný návrh názvov v učebniciach. (TASR).

[96] Pravda, 19. december 2008, Prezident vetoval maďarské názvy. SMK: Gašparovič nie je štátnik.

[97] Pravda, 19. december 2008, Čaplovič: Nemôžeme akceptovať názvy z čias silnej maďarizácie. (TASR).

[98] Sme, 8. január 2008, Slota chce stavať dvojkríže, aby sa nemusel pozeráť na „priblých turulov“. (ČTK). Dvojkríže sa už niekoľko rokov týčia na viacerých miestach Slovenska; postavili ich napríklad v období československej federácie sympatizanti samostatného Slovenska. Dvojkríže sa spájajú s príchodom byzantských vierozvestcov Konštantína a Metoda, ktorí na súčasnom území Slovenska šíрили kresťanstvo. Dvojkríž na trojvrší je jedným zo štátnych symbolov Slovenska, dvojkríž okrem toho je tiež súčasťou maďarského štátneho znaku. Vták turul je symbolom starých Maďarov.

[99] Sme, 2. september 2008, Slovenský a maďarský predseda vlády hovorili o prekážkach vo vzájomných vzťahoch.

[100] Sme, 5. október 2008, Slota posilnený vínom nazval maďarskú ministerku chuderou. (SITA).

[101] Komentár: šašo na koni. Dostupné na internete: <http://www.aktuality.sk/spravy/komentare/komentar-saso-na-koni>.

- [102] *Komentár: Falošní vlastenci. Dostupné na internete: <http://www.aktuality.sk/spravy/komentare/komentar-falosni-vlastenci>.*
- [103] *Sme, 25. október 2008, Slota varoval pred vytvorením autonómie na južnom Slovensku. (TASR).*
- [104] *Sme, 13. október 2008, SMK už má pripravený podnet kvôli Slotovým výrokom. (TASR).*
- [105] *Sme, 28. október 2008, Krajská prokuratúra sa zaoberá Slotovými výrokmi. (TASR).*
- [106] *Sme, 2. december 2008, Dostál podal sťažnosť proti uzneseniu krajskej prokuratúry v kauze Slotu.*
- [107] *Sme, 6. október 2008, Fico neschvaľuje osobné útoky Jána Slotu. (TASR).*
- [108] *Pravda, 21. november 2008, Kubiš sľubuje vyriešenie učebníc, ale nie nadštandard.*
- [109] *ŠUTAĽ, Š. - SÁPOSOVÁ, Z. Národnostné menšiny 2007...; DOSTÁL, Ondrej. Národnostné menšiny. In: BÚTORA, Martin - KOLLÁR, Miroslav - MESEŽNIKOV, Grigorij (Eds.). Slovensko 2006. Súhrnná správa o stave spoločnosti. Bratislava: IVO, 2007; Štát verzus Hedviga III, dostupné na internete: http://tyzden.sk/sk/tema/stat_verzus_hedviga_iii_.php.*
- [110] *Sme, 21. január 2008, Kto strieľa na Hedvigu?*
- [111] *Sme, 4. december 2008, Aj druhý údajný útočník na Malinovú prešiel detektorom lži.*
- [112] *Sme, 1. október 2008, Prokuratúra sa zaoberá aj verziou, že kauza Hedvigy bola naplánovaná. (TASR).*
- [113] *Sme, 8. 12. 2008, Údajný útočník na Malinovú prešiel detektorom lži. (SITA).*
- [114] *Polícia zadržala 20 extrémistov, medzi nimi deväť občanov Maďarska. TASR, 30. jún 2008.*
- [115] *Sme, 19. november 2008, Marián Leško: Reexport.*
- [116] *Sme, 13. október 2008, Zhromaždenia nacionalistov v Čadci a Žiline si všímal málokto. (ČTK).*
- [117] *Sme, 14. november 2008, Ministerstvo vnútra rozpustilo Slovenskú pospolitosť.*
- [118] *Sme, 30. november 2008, Pospolitosť žiada od Kaliňáka vysvetlenie.*